

N 7—8

MAJO :: JUNIO

1911

ЗВЪЗДА РИГИ

30 Коп.

СЕРИЯ 1.

1 SERIO

Sm 0,30

RIGA STELO

ЖУРНАЛЪ ПОСВЯЩЕН-
НЫЙ ПРАКТИЧЕСКОМУ
ПРИМѢНЕНИЮ МЕЖДУ-
НАРОДНАГО ЯЗЫКА
ЭСПЕРАНТО.

MONATA REVUO POR LA
PRAKTIKA UZADO DE LA
LINGVO INTERNACIA
ESPERANTO.

SUPLEMENTO POR ABONANTOJ: ESPERANTA BIBLIOTEKO INTERNACIA N 7-8.

REDAKCIĀ KOMITATO.

Prof. P. Christaller, Stuttgart. — N. P. Evstifeev, S. Peterburgo. — Dro A. Fišer Tifliso. — T. A. Ščavinski, S. Peterburgo. — V. F. Šmurlo, Redaktoro, Riga.

KUNLABORANTOJ.

Dro K. Bein, Varsovio. — B. Breslau, Refica. — Prof. Th. Cart, Paris. — V. E. Češihin Riga. — G. Deškin, Vilno. — J. Elert, Omsk. — R. Frenkel, Eniseisk. — N. Gavrilov, Kovno. — S. Marie Hankel, Dresdeno. — H. Hodler, Genevo. — H. Höveler, Londono. — P. Kikaŭ, Riga. — Mühlgraben. — P. Kolyško, Kronštado. — R. Laiving, Riga-Sassenhof. — H. Leitong, Omsk. — R. Menzel, Moskvo. — Dro D. Naumenko, Vladikaŭkazo. — A. M. Nedošivin, Kovno. — A. Prager, Moskvo. — I. Rahamägi, Revalo. — N. Rumiancev, Vitebsk. — Prof. René de Saussure, Genevo. — F. A. Šarapov, Moskvo. — M. Širokov, Riga. — K. M. Strijov, Tomsk. — F. M. Šidlovskaja, Moskvo — Puškino. — Šrind Tifliso. — Dro F. Thalwitzer, Dresden-Köchenbroda. — J. Vinzaraj, Riga. — A. Wachter, Riga.

ОТЪ РЕДАКЦИИ

Рукописи присланные въ Редакцію возвращаются, если будутъ приложены почтовыя марки для пересылки. Авторы статей и замѣтокъ благоволятъ прилагать адреса, по которымъ Редакція будутъ разсланы номера СВѢЗДЫ РИГИ, въ которыхъ помѣщены ихъ статьи или замѣтки.

Редакція оставляетъ за собою право исправлять присылаемые рукописи.

Перепечатка и переводъ на другіе языки лишь съ указаніемъ источника и при условіи присылки въ редакцію не менѣе двухъ отисковъ для дальнѣйшей пропаганды.

УСЛОВІЯ ПОДПИСКИ.

Одичный Абонементъ на 10 номеровъ безъ приложеній.

Тоже съ приложеніями.

Групповая подписка на 5 и болѣе экзempl. по одному адресу, безъ приложеній.

Тоже съ приложеніями.

За перемѣну адреса 20 коп. — La ŝanĝo de adreso: 2 respondkuponoj.

Отдѣльные номера

Съ почтовой пересылкой
Безъ пересылки
Для книжныхъ магазиновъ
За каждыя 5 экземпляровъ

Безъ прилож. Съ приложен.
Sen suplemento Kun suplement.

Sm 0,20

Sm 0,36

Kun poŝta sendo

" 0,20

" 0,30

Sen transsendo

" 0,80

" 1,20

Por librovendisoj

1 рубль = 1 Sm = 2½ fr. = 2 Mk. = 2 šil. = 0,50 dol.

Редакція и Администрація: Рига, Феллинская, 7. Тел. 5288.

Redaktejo & Administrejo: Riga, Felinastr. 7. Tel. 5288.

Подписку принимаютъ:

Въ РИГѢ, Книжн. маг. К. Зихманъ. Театральная, 9.

МОСКВА. Кн. маг. Эсперанто. Тверская, 26.

С-ПЕТЕРБУРГЪ, МОСКВА, ХАРЬКОВЪ,

Книжные магазины „Новаго Времени“;

ВАРШАВА, Кн. маг. Арцтъ, Новый Свѣтъ.

ТИФЛИСЪ, Редакція „Кавказскаго Эсперантиста“

BERLIN. SW. Esperanto-Verlag Möller & Borel. Lindenstr. 18/19.

DRESDEN-KÖCHENBRODA. H. F. Adolfo Thalwitzer, Verlag.

STUTTGART. H. Wildt, Hofbuchhändler. Königstr. 38.

PARIS. Hachette & Kio, 79, Bd. Saint-Germain.

G. Warnier & Kio, 15 rue Montmartre.

GENÈVE. Esperantio, 10, rue de la Bourse.

BARCELONA, J. Espasa é Hijos, 579 & 581, Calle de las Cortes,

LONDON. Brita Esperanto-Asocio. High Hollborn, 133—136,

WASHINGTON U. S. A. Librejo Bretanos. Angulo de la 12-a & Fiststr.

AVIZO

Nepresitajn manuskriptojn la Redakcio resendas, se oni almetis poŝtmarkojn por la resendo. Aŭtoroj de artikoloj kaj noticoj bonvolu aldoni adresojn laŭ kiuj la Redakcio de RIGA STELO povus dissendi numerojn, kiuj enhavas iliajn verkojn.

La Redakcio konservas por si la rajton korekti la manuskriptojn.

La rajto de represo kaj traduko de ĉiuj artikoloj estas rezervita.

KONDIĈOJ DE ABONO.

Sm 2,00 Izola Abono por 10 numeroj, sen suplementoj.

Sm 3,00 Sama kun la suplementoj.

Grupa abono po 5 aŭ pli ekz. por sama

Sm 1,50 adreso, sen la suplementoj.

Sm 2,50 Sama kun la suplementoj.

Oni abonas:

En RIGA. Librejo C. J. Sichmann, Theater str. 9.

MOSKVO. Librejo Esperanto, Tversk. 26.

S. PETERBURGO. MOSKVO. HARKOV

La librejoj de „Nova Tempo“.

VARSOVIO. Librejo Arcy, Nowy Sviat,

TIFLISO. Redakcio de Kaŭkaza Esperantisto.

RIGA STELO

ЗВѢЗДА РИГИ.

Мајо — Јун. 1911.

Administrejo: RIGA, Felinastr. 7. Tel. 5288.
Адресъ Редакціи: РИГА, Феллинск. 7. Тел. 5288.

Ia Serio, N. 7—8.

LA ESPERO.

Internacia Himno Esperantista
de D-ro L. L. Zamenhof.

Надежда.

Мірѣ обвѣянѣ новымъ дуновеньемъ,
Слышенѣ мощный зовѣ молвы крылатой.
Легкій вѣтерѣ съ новымъ откровенъемъ
Въ край изъ края мчится какъ глаша-
[тый.

Не желѣзомъ, капающимъ кровью,
Новый духъ миритъ враговъ-строп-
[тивцевъ.

Нѣтъ, — скрѣпить желаетъ онѣ
любовью

Всѣхъ людей, какъ родственныхъ-
[счастливыхъ!

Подѣ зеленымъ стягомъ упованья
Соберутся мирные герои
И начнутъ, въ восторгѣ созиданья,
Дѣло братства общее святое.

Страждетъ мірѣ въ оковахъ сре-
[дотѣнъ,

Межъ народовъ сталъ холодный
[камень;

Но онѣ треснетъ, если до каленья
Разгорѣтъ стѣну братскій пламень!

Въ пониманьи общаго нарѣчья,
Внемля братскій гласъ благоговѣйный,

Die Hoffnung.

In der Welt entstand ein neu Empfinden,
Durch die Welt erschallen laute Worte.
Und es soll auf leicht beschwingten Win-
[den,

Fliegen nun der Ruf von Ort zu Orte.

Doch es ist kein Aufruf zum Ge-
[fechte,

Soll uns nicht zum blut'gen Schwer-
[te reißen.

Nein, dem ewig kämpfenden Ge-
[schlechte

Will die heil'ge Eintracht es ver-
[heissen.

Unter stiller Hoffnung heil'gem Zeichen
Sammeln sich die friedevollen Streiter,
Was sie sehnend wünschten zu erreichen,
Rasch wächst es durch ihre Arbeit wei-
[ter.

Tausendjährig steh'n die festen
[Schraken,

Von den Völkern feindlich aufge-
[richtet,

Doch die allerstärksten Mauern wan-
[ken

Durch der Liebe heil'ge Macht ver-
[nichtet!

Auf neutraler Sprache festem Grunde
Wird die Menschheit künftig sich ver-
[stehen,

Люди всѣ въ пылу чистосердечья,
Соберутся въ тѣсный кругъ семейный.

Съ новой силой трудъ подыmemъ
[мирный,
Неустанныхъ рукъ не покладая!
На яву осуществимъ всемірный,
Вѣщій сонъ любви, земного рая!

Перевелъ для „Звѣзды Риги“ и переводъ
посвятилъ редактору издателю В. Ф. Шмурло
Рига, 1911. *Всеv. Чешихинъ.*

Und die Völker, im Familienbunde,
Werden endlich sich als Brüder sehen.
Emsig wirkt die Arbeitsschar im
Frieden,
Bis der allerschönste Traum der Erde,
Durch das stete Schaffen, ohn' Er-
[müden,
Einst zur segensvollen Wahrheit
[werde!

Uebersetzung von
Dresden, 1908.

Marie Hankel.

En la № 2 de „Riga Stelo“ ni publikigis nian himnon kun apuda traduko farita de P. Kikaŭ en la latva lingvo. Nun ni donas la tradukojn de tiu fama poezio de D-ro L. L. Zamenhof: en la lingvo rusa, laŭ nia peto kompleze faritan speciale por nia revuo de V. E. Ĉeŝhin, kaj en la germana lingvo verkitan kaj afable al ni senditan de Mario Hankel, Dresdeno.

Unua traduko de tiu-ĉi versaĵo en la lingvo rusa farita de Kagan estis presita en la „Ondo de Esperanto“, N 3 1909; same en „Germana Esperantisto“ N 3 1910 en la lingvo germana de S-roj Leopold Elb kaj Reinhold Hunger.

Tre belan tradukon en la lingvo pola sub la titolo „Nadzieja Esperantistow“ oni trovas en la verko „Sonoj Esperantistaj“ de Leo Belmont. Warszawa 1908.

La traduko de la himno en la hebrea lingvo de U. Barkan estas presita en la Varsovia ĵurnalo „Der Strahl“ 1910.

La sama versaĵo de nia Majstro estas tradukita ankaŭ en armena lingvo de Ĥrinĉ kaj en kartvela lingvo de G. Ĥerĥeulidze. Ambaŭ tradukoj estas presitaj en „Kaŭkaza Esperantisto“ N 3 1910.

Esta traduko de la himno, farita de M. Esno, estis publikigita en „Esta Esperantisto“, 1908. La Redakcio de „Riga Stelo“ scivolas ĉu ekzistas tradukoj de „La Espero“ ankaŭ en aliaj lingvoj kaj kie ili estas presitaj.

Эсперанто для арміи.

Если международный вспомогательный языкъ уже въ настоящее время оказываетъ большія услуги въ дѣлѣ комерціи, науки, путешествій и различнаго рода международныхъ сношеній, то безусловно не меньшія, если даже не большія услуги и пользу онъ окажетъ въ военномъ дѣлѣ, какъ для сухопутной арміи, точно также для воздухоплавателей, моряковъ и, наконецъ, санитарныхъ отрядовъ.

Въ настоящее время, когда политическія осложненія создающіяся совершенно неожиданно то тамъ, то здѣсь затрагиваютъ интересы не двухъ, а многихъ государствъ, вооруженное разрѣшеніе споровъ втянетъ въ борьбу не одну, а много націй. Коллективныя войны, экспедиціи и пр. военныя операціи предпринимаемыя союзными арміями не могутъ рассчитывать на успѣхъ только въ томъ случаѣ, если въ основѣ ихъ предпріятій лежитъ единство интересовъ. Единство выражающееся въ одномъ общемъ средствѣ для обмѣна мыслей здѣсь окажется безусловно не менѣе важнымъ и необходимымъ.

Французскій генераль Байу, участвовавшій въ китайской кампаніи и командовавшій свободнымъ отрядомъ, въ составъ котораго входили войска говорившія на 4 языкахъ, поневолѣ оцѣнили достоинство искусственнаго языка, который могъ бы быть изученъ во время передвиженій на театръ военныхъ дѣйствій.

Конечно трудно достичь сразу того, чтобы всѣ чины отряда владѣли этимъ языкомъ, но уже вполне достаточно, если, по крайнѣй мѣрѣ, начальники ихъ офицеровъ могутъ свободно понимать другъ друга.

Воздухоплаваніе, занимающее въ настоящее время весьма важное мѣсто въ военномъ искусствѣ и находящееся въ состояніи развитія, конечно должно еще подвергнуться различнымъ измѣненіямъ и улучшеніямъ прежде, чѣмъ оно достигнетъ степени совершенства. Но, для болѣе быстраго развитія и совершенствованія этого важнаго искусства, нужна общая работа всѣхъ воздухоплавателей и инженеровъ, изъ которыхъ многіе уже сами сочли необходимымъ имѣть общій воздухоплавательный языкъ и для этой цѣли согласились избрать Эсперанто (особенно во Франціи — родинѣ воздухоплаванія). Несомненно знаніе этого послѣдняго нашими русскими авіаторами и инженерами дастъ имъ возможность принимать не посредственное участіе въ этой интересной и необходимой для нихъ работѣ.

Моряки, долженствующие по своему положенію постоянно посѣщать различные порты и города съ различнѣйшимъ населеніемъ, физически не могутъ не только знать но даже имѣть представленіе о всѣхъ языкахъ и нарѣчіяхъ, которые встрѣтятся во время плаванія. Между тѣмъ, это страшное затрудненіе совершенно устраняется при знаніи Эсперанто, ибо если даже они не вездѣ найдутъ эсперантскія общества и группы, то имъ всегда поможетъ Всемирная Эсперантская Ассоціація которая безостановочно растетъ и даже теперь имѣетъ почти во всѣхъ уголкахъ земного шара своихъ делегатовъ.

Международная организація „Красный Крестъ“ состоящая изъ національных обществъ Краснаго Креста встрѣчающихся и работающихъ вмѣстѣ на полѣ брани, иногда даже облегчающихъ страданія раненныхъ и плѣнныхъ враговъ своихъ, безусловно должна имѣть общій языкъ. Ни одинъ изъ живыхъ языковъ не можетъ быть принятъ какъ общій, потому что не всѣ работники Краснаго Креста способны усвоить натуральный, а потому тяжелый языкъ. Эсперанто же, представляющій въ смыслѣ изученій массу удобствъ, совершенно легко и быстро усваивается всякимъ только грамотнымъ человѣкомъ, а потому онъ уже почти принятъ какъ языкъ Краснаго Креста. Эсперанто также изучаютъ и въ нашихъ обществахъ Краснаго Креста. Существуетъ небольшая литература по этому вопросу („Esperanto et Croix-Rouge“ par le lieutenant Bayol“, *Intercompréhensions dans les formations et établissements sanitaires en temps de guerre*“ и цѣлый рядъ маленькихъ спутниковъ Краснаго Креста, изданныхъ на англійскомъ, нѣмецкомъ, испанскомъ, италіанскомъ, русскомъ и шведскомъ языкахъ.

Это обстоятельство является достаточнымъ основаніемъ для изученія Эсперанто военными врачами и фельдшерами, являющимися какъ бы представителями того же Краснаго Креста.

Да, наконецъ, даже помимо такихъ чисто военныхъ выгодъ, эсперантское движеніе, выдержавшее почти четвертьвѣковое испытаніе и привлекающее вниманіе и интересъ у всякаго интеллигентнаго человѣка, не должно пройти мимо военного міра, не обративъ на себя его вниманіе, и оставшись совершенно неизслѣдованнымъ. Впрочемъ въ этомъ особенно обвинять военныхъ нельзя, ибо среди нихъ имѣется уже достаточное число убѣжденныхъ сторонниковъ языка Эсперанто, этотъ языкъ заинтересовываетъ кадетъ и юнкеровъ, но, благодаря отсутствію спеціальныхъ журналовъ, освѣщающихъ этотъ вопросъ, мы не имѣемъ

возможности хорошо прослѣдить распространение Эсперанто среди военно-служащихъ.

Пользу языка Эсперанто для военныхъ цѣлей признаютъ не только отдѣльные лица но и многія авторитетныя военныя газеты, каковыми являются: „Русскій Инвалидъ“, „La Correspondencia Militar“ (испанская), „Illustrazione Militare Italiana“, „Il Bibliofilo Militar“, „Armée et Marine“, „Armée Moderne“ и др., успѣвшія помѣстить на своихъ страницахъ уже цѣлый рядъ статей объ языкѣ и на языкѣ Эсперанто.

Эти газеты, а также всѣ перечисленные выше доводы, вызвали интересъ къ международному языку у нѣкоторыхъ военнопачальниковъ, и до настоящаго времени сдѣланъ уже цѣлый рядъ попытокъ ввести въ арміи изучение Эсперанто.

Въ Испаніи съ разрѣшенія военнаго министра Капитанъ Перогордъ основалъ Испанскую Лигу военнослужащихъ-эсперантистовъ подъ почетнымъ предсѣдательствомъ Его Величества Кореля Альфонса XIII.

Эта лига находится въ Мадридѣ и имѣетъ своею цѣлью распространение Эсперанто въ сухопутной арміи и во флотѣ.

Въ томъ же государствѣ введено оффиціально изучение языка Эсперанто въ Военно-Медицинской Академіи, въ Высшемъ Военномъ Училищѣ, а за послѣднее время устроены курсы языка Эсперанто во всѣхъ военныхъ училищахъ Испаніи.

Въ Загребѣ, въ обществѣ ревнителей военныхъ знаній, существуютъ курсы языка Эсперанто для офицеровъ.

Въ Будапестской военной академіи и въ Спеціальномъ Сень-Сирскомъ военномъ училищѣ введено изучение Эсперанто.

Газета „Armée Moderne“ дала на своихъ страницахъ мѣсто для опубликованія Военной Терминологіи на международномъ языкѣ. Полковникъ Капри, директоръ газеты „Illustrazione Militare Italiana“ помѣщаетъ эсперантскія статьи съ переводомъ на италіанскій языкъ и принимаетъ статьи офицеровъ-эсперантистовъ.

Эсперанто заинтересовываетъ не только офицеровъ, но и простыхъ солдатъ. Достаточнымъ доказательствомъ этого является фактъ, что въ 51, 64 и нѣкоторыхъ другихъ пѣхотныхъ полкахъ французской арміи существуютъ курсы Эсперанто для солдатъ, при чемъ въ нѣкоторыхъ изъ этихъ полковъ курсы ведутся простыми рядовыми.

Въ Ліонѣ, на лекціи Капитана Друдена: „Эсперанто и Красный Крестъ“ присутствовалъ 157 пѣх. полкъ въ полномъ составѣ. Въ казармахъ того же полка открыты курсы для унтеръ-офицеровъ и для рядовыхъ.

Подобные курсы существуютъ въ Сединѣ и Мюнстерѣ.

Послѣднее время часто попадаютъ въ эсперантскихъ журналахъ адреса солдатъ различныхъ армій, желающихъ корреспондировать на языкѣ Эсперанто.

Относительно моряковъ можно замѣтить, что они тоже уже успѣли использовать Эсперанто для устройства такъ называемой: „Эсперантской Лиги Моряковъ“ въ г. Гаврѣ. Они же издали подъ редакціей главнаго морского инженера французскаго флота M. Rollet de l' Isle эсперантскую „Морскую Терминологію“. Кромѣ того на нѣкоторыхъ военныхъ судахъ (какъ напр. въ Портсмутской гавани на кораблѣ „Vernon“) открыты курсы Эсперанто для матросовъ.

Среди нашихъ русскихъ офицеровъ и военнослужащихъ языкъ Эсперанто еще не пользуется такимъ вниманіемъ, какъ въ другихъ арміяхъ, потому что у насъ вообще онъ еще не достигъ той степени развитія и распространенія, какъ за границей, да и кромѣ того многіе, не наблюдая за этимъ движеніемъ вообще и распространеніемъ Эсперанто среди военныхъ въ частности, не имѣютъ достаточно яснаго представленія о его пользѣ, значеніи и прочихъ свойствъ этого языка.

А потому, было бы весьма желательно, чтобы болѣе опытные изъ офицеровъ-эсперантистовъ, съ разрѣшенія начальства, дѣлали бы для г. г. офицеровъ доклады о значеніи международного языка для арміи и устраивали бы курсы этого языка для желающихъ.

Кромѣ того, также было бы желательно, чтобы, послѣ болѣе или менѣе серьезнаго изслѣдованія, какъ этого вопроса, такъ равно и самого языка, нашими высшими военнопачальниками, онъ былъ бы введенъ для испытанія въ военныя училища, какъ необязательный предметъ.

Вообще было бы хорошо, если бы наши военнослужащіе эсперантисты отъ времени до времени дѣлились своимъ впечатлѣніемъ объ успѣхахъ изученія и распространенія языка Эсперанто и посредствомъ статей въ эсперантскихъ и военныхъ журналахъ освѣщали и болѣе детально изслѣдовали этотъ весьма интересный вопросъ.

Н. Г.

Олита Виленской губерніи, 3. Понтонный Баталіонъ.

КОНГРЕССЫ — KONGRESOJ.

Рѣчь д-ра Л. Л. Заменгофа при открытіи
Третьяго Универсальнаго Эсперанто-
Конгресса въ Кембриджѣ, 30 іюля
1907 года.

Parolo de D-ro L. L. Zamenhof ĉe la
malfermo de la Tria Universala Kongre-
so Esperantista, en Kembriĝo, la 12-an
de aŭgusto 1907.

Дорогіе единомышленники!

Karaj samideanoj!

Сообразно съ общепринятымъ обычаемъ, я начинаю свою рѣчь тѣмъ, что позволяю себѣ выразить отъ имени всѣхъ васъ привѣтъ и благодарность странѣ, которая любезно приняла насъ, въ особенности нашимъ британскимъ единомышленникамъ, которымъ удалось, благодаря многочисленнымъ работамъ и большимъ стараніямъ, приготовить для насъ этотъ праздникъ, въ которомъ всѣ мы принимаемъ участіе. Съ того момента, какъ наши друзья пригласили насъ къ себѣ, мы всѣ убѣдились, что нашъ конгрессъ въ ихъ странѣ будетъ имѣть особое значеніе въ будущемъ. И не трудно предвидѣть, что наша надежда насъ не обманетъ, такъ какъ это гарантируетъ намъ не только извѣстная энергія и преданность нашихъ друзей но также и характеръ ихъ страны.

Тотъ фактъ, что мы собрались на конгрессъ въ славномъ университетскомъ городѣ Великобританіи, имѣетъ большое значеніе: противники нашей идеи постоянно повторяли намъ, что народы, говорящіе по-англійски, никогда не присоединятся къ намъ, такъ

Konforme al la ĝisnuna moro, mi komencas mian parolon per tio, ke mi permesas al mi en la nomo de ĉiuj kongresanoj esprimi nian saluton kaj dankon al la lando, kiu gastame nin akceptis, kaj precipe al niaj britaj samideanoj, kiuj per multaj laboroj kaj granda zorgemeco pretigis por ni tiun feston, en kiu ni nun partoprenas. De la momento, kiam niaj britaj amikoj invitis nin al si, ni ĉiuj estis konvinkitaj, ke nia kongreso en ilia lando havos apartan signifon kaj estos epokofaranta. Kaj ne estas malfacile antaŭvidi, ke nia espero nin ne trompos, ĉar tion ĉi garantias al ni ne sole la konata energio kaj sindoneco de niaj britaj amikoj, sed ankaŭ la karaktero mem de ilia lando.

La fakto, ke ni kongresas nun en glora universitata urbo de Granda Britujo, havas grandan signifon. La kontraŭuloj de nia ideo konstante ripetadis al ni, ke la angle parolantaj popoloj neniam al ni aliĝos, ĉar ne sole ili malpli ol ĉiuj aliaj popoloj sentas la bezonon de lingvo internacia, sed por ili la fortikiĝado de

какъ они не только менѣе другихъ чувствуютъ надобность международнаго языка, но и для нихъ укрѣпленье его даже вредно, такъ какъ этотъ языкъ конкурировалъ бы прежде всего съ англійскимъ, который претендуетъ на роль международного. Однако, смотрите, какъ сильно ошиблись наши противники! Смотрите, сколь многочисленны уже примкнувшіе къ намъ англичане, которые столь неохотно изучаютъ другіе языки, кромѣ своего родного; смотрите, съ какой любовью они приготовили нашъ конгрессъ и въ какомъ внушительномъ числѣ они явились, чтобъ привѣтствовать насъ! Это доказываетъ прежде всего то, что люди начали уже понимать пользу международного языка не только для слабыхъ народовъ, но также и для сильныхъ; и это указываетъ еще на другой болѣе важный фактъ: а именно, что люди начали видѣть въ эсперантизмѣ не только услугу для ихъ личнаго эгоизма и удобства, но важную идею междуплеменной справедливости и братства, и этой идеѣ намѣрены слѣдовать благородные люди всѣхъ націй, безразлично силенъ или слабъ ихъ народъ, выгодны или не выгодны для нихъ междуплеменное братство и справедливость. Мы знаемъ, что большинство нашихъ британскихъ единомышленниковъ восприняли внутреннюю идею эсперантизма, и поэтому мы съ тѣмъ болѣею радостью имъ выражаемъ нашу сердечную благодарность. Кембриджане принимаютъ насъ сегодня не какъ купцовъ, приносящихъ имъ пользу, но какъ апостоловъ челоѣческой идеи, которую они понимаютъ и цѣнятъ; сердечную благодарность кембриджанамъ, сердечную благодарность славному Кембриджскому университету, который уступилъ намъ свои залы, благодарность Кембриджскому городскому управленію, которое гостепріимно озаботилось о нашемъ благѣ. Сердечно привѣтствуемъ тебя, великая британская нація, почтительно привѣтствуемъ твоего высокаго представителя, Его Королевское Величество. Да здравствуетъ

lingvo internacia estas rekte malutila, ĉar tia lingvo konkurados en la mondo antaŭ ĉio kun la lingvo angla, kiu celas fariĝi internacia! Kaj tamen rigardu, kiel forte eraris niaj kontraŭuloj! Rigardu, kiel multope jam aliĝis al ni la Britoj, kiuj tiel nevolonte lernas aliajn lingvojn krom sia nacia; rigardu, kun kia amo ili preparis nian kongreson kaj en kia granda nombro ili aperis, por deziri al ni bonvenon! Tio ĉi montras antaŭ ĉio, ke la homoj komencis jam kompreni, ke lingvo internacia estas utila ne sole por popoloj malfortaj, sed ankaŭ por popoloj fortaj; sed tio ĉi montras ankoraŭ alian aferon, multe pli gravan: ke la homoj vidas en la esperantismo ne sole aferon de egoisma oportuneco, sed gravan ideon de intergenta justeco kaj frateco, kaj al tiu ĉi ideo volas servi la noblaj homoj de ĉiuj popoloj, tute egale, ĉu iliaj popoloj estas fortaj aŭ malfortaj kaj ĉu la intergenta justeco estas por ili profita aŭ malprofita. Ni scias, ke la plimulton de niaj britaj samideanoj alkondukis al ni la interna ideo de la esperantismo, kaj tial ni tiom pli ĝoje esprimas al niaj britaj amikoj nian koran dankon. La Kembriganoj akceptas nin hodiaŭ ne kiel komercistojn, kiuj alportas al ili profiton, sed kiel apostolojn de ideo homara, kiun ili komprenas kaj ŝatas; koran dankon al la Kembriganoj, koran dankon al la glora Kembriga universitato, kiu pruntis al ni siajn ĉambrojn, koran dankon al la Kembriga urbestro, kiu gastame zorgis pri nia bono. Ni kore salutas vin, granda brita popolo, ni plej respekte salutas vian altan reprezentanton, Lian Reĝan Moŝton. Vivu la

король для васъ, долго, долго пусть онъ живетъ, да хранить его Богъ!

reĝ'al vi, tre longe vivu Li, gardu Lin Di'!

Единомышленники!

Въ моментъ открытія нашего третьяго конгресса мы не можемъ умолчать о многочисленныхъ друзьяхъ, которыхъ смерть унесла въ теченіе прошлаго года; вы всѣ помните, что немедленно послѣ Женевскаго конгресса, мы увѣдомили о безвременной кончинѣ д-ра Ллойда, президента Ливерпульской группы. Мы лишились еще двухъ преданныхъ друзей нашего дѣла, славнаго ученаго Бертелло и профессора Михаила Фостера, который хотѣлъ принять насъ въ Кембриджѣ. Наконецъ скончался нашъ любимѣйшій единомышленникъ и другъ, душа нашихъ теперешнихъ конгрессовъ, главный сподвижникъ нашего послѣдняго конгресса въ Женевѣ, учредитель, поддержка и вдохновитель нашего постоянного конгресснаго комитета. Вы всѣ знаете, о комъ я говорю. Нашего незабвеннаго друга Жавала ужъ нѣтъ больше въ живыхъ. Вамъ, друзьямъ-эсперантистамъ всѣхъ странъ, и вамъ, нашимъ уважаемымъ гостямъ, сочувствующимъ нашему дѣлу, я предлагаю почтить вставаніемъ память нашего достопочтеннаго единомышленника и всѣхъ скончавшихся эсперантистовъ!

Единомышленники!

Три недѣли тому назадъ исполнилось ровно 20 лѣтъ съ того дня, когда появилась первая книга о языкѣ Эсперанто. Во всѣхъ частяхъ свѣта эсперантисты празднуютъ этотъ день. Какъ основатель Эсперанто, я получилъ въ этотъ день много поздравительныхъ телеграммъ и писемъ. Такъ какъ у меня нѣтъ канцеляріи, и я самъ въ свободные часы долженъ все исполнить, то можно легко догадаться, что отвѣтить на всѣ полученныя выраженія дружбы для меня является дѣломъ совершенно неисполнимымъ и поэтому я смѣю думать, что меня простятъ. Я поль-

Samideanoj!

En la momento de la malfermo de nia tria kongreso ni ne povas silenti pri la tro multaj amikoj, kiujn la Morto kaptis dum la pasinta jaro; vi ĉiuj memoras, ke tuj post la Ĝeneva kongreso, ni sciigis pri la malfeliĉa morto de D-ro Lloyd, prezidanto de la Liverpoola Grupo. Ni perdis ankaŭ du eminentajn amikojn de nia afero, la gloran scienculon Berthelot kaj profesoron Michael Foster, kiu esperis nin akcepti en Kembridĝo. Fine, mortis nia plej kara samideano kaj amiko, kiu estis la animo de niaj ĝisnunaj kongresoj, la ĉefa motoro de nia lasta kongreso en Ĝenevo, la fondinto, subteninto kaj Inspirinto de nia konstanta kongresa komitato. Vi ĉiuj scias, pri kiu mi parolas. Nia neforgesebla amiko Javal plu ne ekzistas. Al vi, amikoj-esperantistoj de ĉiuj landoj, kaj al vi, niaj estimataj gastoj, kiuj simpatias nian aferon, mi proponas, ke oni honoru la memoron de nia multe-merita samideano kaj de ĉiuj mortintaj Esperantistoj per leviĝo de niaj seĝoj.

Samideanoj!

Antaŭ tri semajnoj finiĝis ĝuste dudek jaroj de la tago, kiam aperis publike la unua libro pri la lingvo Esperanto. En ĉiuj partoj de la mondo la Esperantistoj festis tiun tagon. Kiel fondinto de Esperanto, mi recevis en tiu tago multajn gratulajn telegramojn kaj leterojn. Ĉar mi ne havas kancelarion, sed mi devas mem ĉion plenumi en miaj liberaj horoj, tiel oni facile komprenos, ke respondi ĉiujn ricevitajn esprimojn de amikeco estis por

зуюсь теперь удобнымъ случаемъ, чтобъ выразить мою искреннюю благодарность всѣмъ, приславшимъ мнѣ дружескія пожеланія. Поздравленія относятся конечно не ко мнѣ лично, но всей арміи мирныхъ борцовъ эсперантистовъ; я являюсь только центромъ, который собираетъ всѣ поздравленія, чтобы отражаться отъ него во всѣ стороны свѣта, во всѣ мѣста, гдѣ живутъ и работаютъ наши неутомимые единомышленники. Какъ будто въ роли представителя всего эсперантскаго движенія, говорю я всѣмъ борцамъ-эсперантистамъ: поздравляю васъ! Сердечно васъ поздравляю съ тѣмъ что, терпѣливо вы выдержали въ теченіи 20 лѣтъ, несмотря на многочисленныя нападенія и непріятности, которыя каждый изъ васъ испыталъ. Сердечно поздравляю съ тѣми результатами, которые дала ваша энергичная и неутомимая 20-лѣтняя работа. 20 лѣтъ труда для эсперантизма! какое это имѣетъ значеніе — будетъ понятно лишь позже, когда будутъ читать подробную исторію эсперантизма. Какое громадное значеніе имѣютъ наши приобрѣтенія, сдѣланныя до сихъ поръ, это также хорошо поймутъ послѣ, когда узнаютъ подробно исторію послѣднихъ лѣтъ нашего движенія, когда приобрѣтеніе каждаго новаго эсперантиста было связано съ безконечной работой и жертвами.

Многіе изъ васъ знаютъ подробности исторіи развитія эсперантизма за послѣдніе 10 лѣтъ, когда долго спавшія сѣмена начали давать первые ростки; но очень немногіе изъ васъ знаютъ исторію первыхъ десяти лѣтъ, которые состояли изъ безконечнаго, повидимому совершенно неудачнаго посѣва. Исторія эсперантизма когда-нибудь расскажетъ вамъ о всѣхъ тогдашнихъ сѣятеляхъ.

Теперь наше дѣло окрѣпло. Ледяной слой предубѣжденій пробить и наша работа развивается правильно и неудержимо. Ежегодно наши силы могущественно укрѣпляются, и мы идемъ къ нашей цѣли уже съ полнымъ спокойствіемъ. Сотни тысячъ корней и корешковъ поддерживаютъ наше дерево,

mi afero absolute ne ebla, kaj oni min facile pardonos. Mi uzas nun la bonan okazon, por esprimi mian plej sinceran dankon al ĉiuj, kiuj sendis al mi amikajn bondezirojn. La gratuloj apartenas kompreneble ne al mi persone, sed al la tuta batalantaro esperantista, kaj mi estas nur la centra punkto, en kiu kolektiĝis ĉiuj gratuloj, por resalti de tie al ĉiuj flankoj de la mondo, al ĉiuj lokoj, kie loĝas kaj laboras niaj senlacaĵ samideanoj. Kvazaŭ silente komisiita de la tuta esperantistaro, mi vokas al ĉiuj esperantistoj-batalantoj: mi vin gratulas! Mi kore vin gratulas, ke vi pacience eltenis en la daŭro de dudek jaroj, malgraŭ la multaj atakoj kaj multaj malagrablaĵoj, kiuj al neniu el vi mankis. Mi kore vin gratulas pro tiuj rezultatoj, kiujn donis via energia kaj sindona dudek-jara laborado. Dudek jaroj da laborado por la esperantismo! kion tio signifas, — oni komprenos nur jam poste, kiam oni legos la detalan historion de la esperantismo. Kian grandegan gravecon havas niaj ĝisnunaj akiroj, tion oni ankaŭ ĝuste komprenos nur jam poste, kiam oni ekscios detale la historion de niaj unuaj jaroj, kiam la akiro de ĉiu nova esperantisto estis ligita kun senfina laborado kaj oferado.

Multaj el vi konas la historion de la lastaj dek jaroj de la esperantismo, kiam la longe dormintaj semoj komencis doni la unuajn trunketojn; sed tie malmultaj el vi konas la historion de la unuaj dek jaroj, kiuj konsistis el senfina, ŝajne tute sensukcesa semado. La historio de la esperantismo iam rakontos al vi pri ĉiuj tiamaj semantoj.

Nun nia afero staras forte. La glacia tavolo da antaŭjuĝoj de la mondo estas rompita, kaj nia afero kreskas regule kaj senhalte. Ĉiu jaro potence pligrandigas niajn fortojn, kaj ni iras al nia celo jam kun plena trankvileco. Centoj da miloj da radikoj kaj radiketoj subtenas nian

уже не боящееся вѣтра. Природа, которая долгое время боролась противъ насъ, теперь борется за насъ, такъ какъ, та самая сила инерции, которая долгое время ужасно вредила каждому нашему шагу, теперь сама толкаетъ насъ впередъ. Даже если бы мы желали остановиться, мы уже не могли бы этого сдѣлать.

Я перехожу къ главной моей сегодняшней рѣчи. Я хочу сказать вамъ о сущности и цѣли нашихъ конгрессовъ. Но чтобъ избѣжать всякихъ недоразумѣній, я сейчасъ въ началѣ обращаю вниманіе на то, что моя рѣчь не представляетъ чего то officialнаго, но является просто моимъ личнымъ мнѣніемъ, которое каждый изъ васъ можетъ одобрить или нѣтъ.

Такъ какъ мы рѣшили сходиться ежегодно со всѣхъ странъ свѣта и многіе изъ насъ приносятъ даже жертвы, чтобъ быть въ состояніи участвовать въ нашихъ конгрессахъ, мы должны выяснитъ себѣ, для чего мы сходимся. Если мы сознаемъ хорошо сущность и цѣль нашихъ конгрессовъ, тогда мы явимся туда съ постоянно свѣжимъ и никогда не ослабѣвающимъ энтузіазмомъ, какъ люди, которые ясно видятъ передъ собою цѣль, къ которой они идутъ, но если мы не сознаемъ цѣли нашихъ конгрессовъ, тогда мы скоро охладѣемъ къ нимъ, какъ люди, которые бродятъ безцѣльно и на которыхъ это блужденіе наводитъ скоро скуку и утомленіе. Для чего же мы сходимся? Для того ли чтобъ говорить о вопросахъ языка Эсперанто? Нѣтъ! Такіе вопросы касаются не конгресса, но исключительно Лингвистическаго Комитета, и для обсуждения ихъ достаточно было бы собранія членовъ этого комитета. Или, быть можетъ, мы сходимся, чтобъ упражняться въ эсперантскомъ разговорѣ? Но для этого намъ нѣтъ надобности прїѣзжать на конгрессъ, такъ какъ въ нашихъ мѣстныхъ обществахъ въ теченіе года мы можемъ гораздо больше упражняться, чѣмъ въ теченіе нѣсколькихъ дней конгресса, и для такого кратковременнаго упражненія никто не

арбон, kiu jam ne timas la venton. La naturo, kiu longan tempon batalis kontraŭ ni, batalas nun por ni, ĉar tiu sama forto de inercio, kiu longan tempon terure malhelpis ĉiun nian paŝon, ĝi mem nun ŝovas nin antaŭen. Eĉ se ni volus nun halti, ni jam ne povus.

Mi transiras al la vera temo de mia hodiaŭa parolado. Mi volas paroli al vi hodiaŭ pri la esenco kaj celo de niaj kongresoj. Sed por eviti ĉian malkompreniĝon, mi tuj en la komenco atentigas vin, ke mia parolo ne estas io oficiala, ĝi prezentas simple mian personan opinion, kiun ĉiu el vi povas aprobi aŭ ne aprobi.

Ĉar ni decidis kunvenadi ĉiujare el ĉiuj landoj de la mondo kaj multaj el ni faras eĉ tre grandajn oferojn, por povi partopreni en niaj kongresoj, tial ni devas klarigi al ni, por kio ni kunvenas. Se ni konscios bone la esencon kaj celon de niaj kongresoj, tiam ni venados al ili kun ĉiam freŝa kaj neniam malfortiĝanta entuziasmo, kiel homoj, kiuj klare vidas antaŭ si la belan celon, al kiu ili iras; se ni konscios la celon de niaj kongresoj, tiam ni baldaŭ tute malvarmiĝos por ili, kiel homoj, kiuj vagas sencele kaj kiujn tiu vagado baldaŭ lacigas. Por kio do ni kunvenas? Ĉu ni kunvenas por paroli pri esperantaj lingvaj demandoj? Ne! tiuj ĉi demandoj apartenas ne al la kongreso, sed ekskluzive al la Lingva Komitato, kaj por ili sufiĉus kongreso de komitatanoj. Ĉu ni kunvenas por ekzerciĝi en esperanta parolado? Por tio sola ni ne bezonas veturi al kongreso, ĉar en niaj hejmaj grupoj ni povas en la daŭro de la tuta jaro multe pli ekzerciĝi, ol en la kelkaj tagoj de la kongreso, kaj por la sola kelktaga ekzerciĝo en parolado neniu entreprenus grandajn vojaĝojn. Ĉu ni kunvenas por fari manifestacion kaj

предпринялъ бы длиннаго путешествія. Или мы сходимся чтобъ устроить манифестацію и слѣдовательно пропаганду? Да, конечно! Но такъ какъ изъ ста участниковъ конгресса по крайней мѣрѣ 99 получаютъ отъ Эсперанто только моральную выгоду, для чего же мы его пропагандируемъ? Я не сомнѣваюсь, что большинство изъ васъ дастъ мнѣ одинъ отвѣтъ: мы производимъ манифестацію и ведемъ пропаганду эсперантизма не для какой-либо пользы, которую каждый изъ насъ лично можетъ имѣть отъ него; но ради того великаго значенія, которое эсперантизмъ будетъ имѣть для всего человѣчества, для той общечеловѣческой цѣли, которая притягиваетъ насъ, активныхъ эсперантистовъ къ языку Эсперанто; мы сходимся ежегодно со всѣхъ сторонъ свѣта, чтобы имѣть счастье увидеть единомышленниковъ, чтобы пожать имъ руку, чтобы взаимною встрѣчею и пребываніемъ вмѣстѣ согрѣть въ себѣ энтузіазмъ къ той идеѣ, которую заключаетъ въ себѣ эсперантизмъ. Какъ древніе евреи три раза въ годъ сходились въ Іерусалимъ, чтобъ воскрещать въ себѣ любовь къ идеѣ монотеизма, такъ мы ежегодно сходимся въ столицѣ Эсперантизма, чтобъ воспламениться любовью къ идеѣ эсперантизма.

Въ этомъ и состоитъ главная цѣль и сущность нашихъ конгрессовъ,

Такъ какъ міръ всегда понималъ, что эсперантизмъ тѣсно связанъ съ извѣстной внутренней идеей и многіе не хотѣли изучать и принять Эсперанто только потому, что они не желали, чтобы на нихъ смотрѣли, какъ на приверженцевъ этой идеи; поэтому — чтобы не оттолкнуть отъ себя большинства — мы принуждены были разъяснить въ Булонской деклараціи, что простое присоединеніе къ эсперантизму, т. е. изученіе и примѣненіе на практикѣ Эсперанто, отнюдь никого не обязываетъ дѣлаться приверженцемъ той или другой идеи, что каждый эсперантистъ остается человѣкомъ вполне свободнымъ, и что никто изъ эсперантистовъ не отвѣтственъ за мысли другихъ эсперантистовъ. Но если простое практическое присоеди-

секве пропагандон? Jes, certe! Sed ĉar el cent kongresanoj almenaŭ naŭdek-naŭ havas de Esperanto nur morala n profiton, por kio do ni ĝin propagandas? Mi ne dubas, ke la plimulto el vi donos al ni nur unu respondon: ni faras manifestacion kaj propagandon por la esperantismo ne pro ia utilo, kiun ĉiu el ni persone povas havi de ĝi, sed pro tiu gravega signifo, kiun la esperantismo havas por la tuta homaro, pro tiu komune-homa celo, kiu nin, aktivajn Esperantistojn, altiris al Esperanto; ni kunvenas ĉiujare el ĉiuj partoj de la mondo, por havi la ĝojon vidi samideanojn, por premi al ili la manon, por varmigi en ni per reciproka renkontiĝo kaj kunvivo la amon kaj entuziasmon por la ideo, kiun la esperantismo en si enhavas. Kiel la antikvaj hebreoj tri fojojn ĉiujare kunvenadis en Jeruzalemo, por vigligadi en si la amon al la ideo monoteisma, tiel ni ĉiujare kunvenas en la ĉefurbo de Esperantujo, por vigligi en ni la amon al la ideo esperantisma. Kaj tio ĉi estas la ĉefa esenco kaj la ĉefa celo de niaj kongresoj.

Ĉar la mondo ĉiam komprenis, ke la esperantismo estas forte ligita kun certa interna ideo, kaj tre multaj personoj ne volis lerni kaj uzi Esperanton nur tial, ĉar ili ne volis esti rigardataj kiel partianoj de ia ideo, tial — por ne fortimigi de ni la grandajn amasojn, — ni estis devigitaj klarigi per Bulonja deklario, ke la simpla esperantisteco, t. e. la uzado de la lingvo Esperanto, neniun devigas esti partiano de tiu aŭ alia ideo, ke ĉiu Esperantisto restas homo tute libera kaj unuj Esperantistoj ne respondas por la

неніе къ эсперантизму, т. е. простое изученіе и примѣненіе Эсперанто на практикѣ, никого не обязываетъ присоединяться къ какой-то идеи, однако никто не долженъ сомнѣваться, что всѣхъ или по крайней мѣрѣ большую часть лицъ, которыя борются за Эсперанто, связываетъ одна общая идея, которая и служитъ главнымъ стимуломъ въ ихъ работѣ.

Каждый частный эсперантистъ можетъ имѣть убѣжденія или поступать, какъ онъ хочетъ, и мы не отвѣчаемъ за его убѣжденія или поступки, какъ онъ не отвѣчаетъ за наши. Онъ можетъ быть наибольшимъ эгоистомъ, племеннымъ шовинистомъ, врагомъ людей или даже неблагороднымъ преступникомъ, — но если онъ употребляетъ Эсперанто, мы не можемъ запретить ему называть себя эсперантистомъ. Но, если онъ захочетъ участвовать на эсперантскомъ конгрессѣ, или онъ пожелаетъ присоединиться къ какому-нибудь другому учрежденію, которое украшено зеленой звѣздой, тогда дѣло измѣняется. Тогда онъ приходитъ въ страну, которая имѣетъ свои особые обычаи, законы и принципы.

Въ Эсперантии царствуетъ не только языкъ Эсперанто, но также внутренняя идея эсперантизма; въ Эсперантии царствуетъ не только официальный, общій эсперантизмъ, — тамъ царствуетъ также нѣчто другое, нѣчто до сихъ поръ точно не формулированное, но прекрасно ощущаемое эсперантианами — тамъ царствуетъ зеленое знамя!

Что такое зеленое знамя? Если для какого-нибудь торговца, который употребляетъ языкъ Эсперанто только для того, чтобы продать свои товары, или для спортсмена, употребляющаго Эсперанто для забавы, наше знамя служить только простымъ обозначеніемъ нашего языка, просто условной декорацией нашихъ конгрессовъ и учреждений, — то мы, борцы за Эсперанто, конечно видимъ въ нашемъ знамени нѣчто другое: оно для насъ является святыней, подѣлъ которой мы отправляемся въ мирный бой, оно для насъ тотъ голосъ, который постоянно напоминаетъ намъ о работѣ для Эсперанто только потому, что

ideoj de aliaj Esperantistoj. Sed se la simpla esperantisteco, t. e. la simpla lernado kaj uzado de Esperanto, neniun devigas aliĝi al ia ideo, tamen neniu povas dubi, ke ĉiujn, aŭ almenaŭ la grandegan plimulton de la personoj, kiuj batalas por Esperanto, ligas unu komuna ideo, kiu estas la tuta stimulo de ilia laborado.

Ĉiu privata Esperantisto povas havi tiajn konvinkojn aŭ fari tiajn agojn, kiajn li volas, kaj ni ne respondas por liaj konvinkoj nek agojn, kiel li ne respondas por niaj. Li povas esti la plej granda egoisto, genta ŝovinisto, malamanto de homoj aŭ eĉ la plej malnobla krimulo, kaj se li nur uzas la lingvon Esperanto, ni ne povas malpermesi al li nomi sin esperantisto. Sed se li volas veni al esperantista Kongreso, aŭ se li volas aliĝi al ia alia institucio, kiu portas la verdan standardon, tiam la afero ŝanĝiĝas. Tiam li venas en landon, kiu havas siajn apartajn leĝojn, siajn apartajn morojn kaj principojn.

En Esperantujo regas ne sole la Lingvo Esperanto, sed ankaŭ la interna ideo de la esperantismo: en Esperantujo regas ne sole la oficiala ĝenerala esperantismo, — tie regas ankaŭ io alia, io ĝis nun ankoraŭ ne precize formulita, sed tre bone sentata de ĉiuj esperantujanoj — tie regas la verda standardo!

Kio estas la verda standardo? Se por iu komercisto, kiu uzas Esperanton nur por vendi siajn komercaĵojn, aŭ por iu sportisto, kiu uzas Esperanton nur por amuzigi, nia standardo estas simpla signo de nia lingvo, simpla interkonsentita dekoracio por niaj kongresoj kaj institucioj — ni, Esperantistoj-batalantoj, certe vidas en nia standardo ion alian: ĝi estas por ni io sankta, ĝi estas la voĉo, kiu konstante memorigas al ni, ke ni laboras por Esperanto nur tial, ĉar ni esperas, ke pli aŭ malpli frue, eble post multaj jarcentoj,

мы надѣмся, что раньше или позже,
можетъ быть спустя много вѣковъ,

Въ пониманьи общаго нарѣчья,
Внемля братскій гласъ благоговѣйный,
Люди всѣ, въ пылу чистосердечья,
Соберутся въ тѣсный кругъ семейный.

Мы постоянно повторяли что совсѣмъ не желаемъ вмѣшиваться во внутреннюю жизнь народовъ, но мы только желаемъ создать соединяющій мостъ между племенами. Девизъ идейныхъ эсперантистовъ, до сихъ поръ еще не сформулированный, но всегда ясно чувствуемый, состоитъ въ слѣдующемъ: „Мы желаемъ создать нейтральный фундаментъ, на которомъ различныя племена могли бы мирно и по-братски сноситься, не навязывая взаимно своихъ племенныхъ особенностей“.

Таковъ, по моему мнѣнью, девизъ зеленого знамени, этого прекраснаго и величественнаго знамени, которое созываетъ насъ ежегодно со всѣхъ концовъ свѣта во имя наилучшей мечты человечества.

Еще не наступила пора точно формулировать всѣ подробности сказаннаго девиза; они формулируются сами собою мало по малу нашими ежегодными съездами и пребываніемъ вмѣстѣ. Я хотѣлъ лишь обратить ваше вниманіе только на то, что наши конгрессы, созываемые подъ эмблемою зеленого знамени, не только суть конгрессы языка Эсперанто, но также внутренней идеи эсперантизма. Слѣдовательно, каждая мысль, въ которой мы чувствуемъ духъ зеленого знамени, все, что способствуетъ разрушенію стѣнъ между племенами, касается нашего конгресса.

Вы часто слышали о нейтральности нашихъ конгрессовъ. Да, нейтральность — ихъ главный принципъ; но необходимо вѣрно понять смыслъ этой нейтральности. Она существуетъ въ международныхъ конгрессахъ; но, между тѣмъ, какъ тамъ нейтральность лишь дѣло такта, у насъ она является главнымъ принципомъ; у насъ нейтральность, или вѣрнѣе нейтрализація междупле-

Sur neŭtrala lingva fundamento,
Komprenante unu la alian,
La popoloj faros en konsento
Unu grandan rondon familian.

Ni konstante ripetadis, ke ni tute ne deziras nin enmiksi en la internan vivon de la gentoj, sed ni deziras nur krei ligantan ponton inter la gentoj. La devizo de la ideaj Esperantistoj, neniam ĝis nun precize formulita, sed ĉiam klare sentata, estas: „Ni deziras krei neŭtralan fundamenton, sur kiu la diversaj homaj gentoj povus pace kaj frate interkomunikiĝadi, ne altrudante al si reciproke siajn gentajn apartaĵojn“.

Tia, laŭ mia opinio, estas la devizo de la verda standardo, de tiu bela kaj majesta standardo, kiu kunvokas nin ĉiujare el ĉiuj partoj de la mondo en la nomo de la plej bela revo de la homaro.

Por formuli precize ĉiujn detalojn de la dirita devizo, ne venis ankoraŭ la tempo; ili formuliĝos per si mem, iom post iom, per nia ĉiujara kunvenado ka kunvivado. Mi volis nur atentigi vin, ke niaj kongresoj, farataj sub la signo de la verda standardo, estas ne sole kongresoj de la lingvo Esperanto, sed ankaŭ de la interna ideo de la esperantismo. Sekve ĉiu tempo, en kiu ni sentas la spiriton de la verda standardo, ĉio kio kondukas al rompado de la muroj inter la gentoj, apartenas al nia kongreso.

Vi ofte aŭdis pri la neŭtraleco de niaj kongresoj. Jes, neŭtraleco estas la ĉefa principo de niaj kongresoj; sed oni devas ĝuste kompreni la sencon de tiu ĉi neŭtraleco. Neŭtraleco ekzistas en ĉiuj internaciaj kongresoj; sed dum tie la neŭtraleco estas simple afero de taktiko, ĉe ni ĝi estas la ĉefa principo, ĉe ni

менныхъ отношеній — все содержаніе, вся цѣль нашей работы. Поэтому на нашихъ конгрессахъ мы никогда не должны касаться вопросовъ спеціально политическихъ, касающихся дипломатовъ, или вопросовъ спеціально религіозныхъ, касающихся духовенства и философовъ, — такъ какъ зеленое знамя запрещаетъ намъ дѣлать то, что могло бы оскорбить тотъ или другой народъ, ту или другую религіозную группу; но все, что, никого не обижая, можетъ создать мирный мостъ между народами, не только не должно быть боязливо избѣгаемо на нашихъ конгрессахъ, но напротивъ оно должно быть сущностью ихъ; ибо все это принадлежитъ зеленому знамени.

Если мы будемъ помнить о требованіяхъ зеленого знамени, мы не будемъ бояться говорить и дѣйствовать и мы пойдемъ къ нашей цѣли сознательно и смѣло и наши конгрессы съ каждымъ годомъ сдѣлаются все болѣе и болѣе интересными и важными для міра. Зеленая звѣзда перестанетъ быть трусливымъ знаменемъ молчанія и сдѣлается эмблемой работы.

Все, что способствуетъ разрушенію стѣнъ между народами, касается нашего конгресса. Обширны и велики сношенія между племенами и націями, и обширны и многочисленны темы, которыя мы должны обсудить. Такъ напримѣръ, не имѣя никакого намѣренія вмѣшиваться въ какую-либо спеціальную систему, той или другой темы, можно предлагать нашимъ конгрессамъ интернаціональныя системы для удобства и нейтральности международныхъ сношеній, какъ напримѣръ, международную денежную систему, часовую систему, календарь и т. д. и тогда мы сможемъ испытать, хорошо ли наше предложеніе или нѣтъ, но мы не должны говорить, что обсужденіе этихъ проектовъ противно нашей программѣ. Нѣкоторые вѣроятно предложатъ намъ устроить нѣсколько международныхъ праздниковъ, которые существовали бы наравнѣ съ церковными національными праздниками и служили бы для братскаго единенія народовъ; другіе предложатъ, пожалуй, еще что нибудь подоб-

la neŭtraleco, aŭ pli ĝuste la neŭtraligo de la intergentaj rilatoj estas la tuta enhavo, la tuta celo de niaj laboroj. Tial ni neniam devas paroli en niaj kongresoj pri aferoj speciale politikaj, kiuj apartenas al la diplomatoj, aŭ pri aferoj speciale religiaj, kiuj apartenas al la ekleziuloj kaj filozofoj, — ĉar la verda standardo malpermesas al ni fari ion, kio povus ofendi tiun aŭ alian genton aŭ religian grupon; sed ĉio, kio, nenium ofendante, povas krei pacan ponton inter la popoloj, tio ne sole ne devas esti timeme evitata en niaj kongresoj, sed kontraŭe, ĝi devas esti ĝuste la esenco de niaj kongresoj, ĉar ĝi apartenas al la verda standardo.

Se ni memoros pri la postuloj de la verda standardo, tiam ni ne timos plu paroli kaj agi, tiam ni irados al nia celo konscie kaj kuraĝe kaj niaj kongresoj fariĝos kun ĉia jaro pli interesaj kaj pli gravaj por la mondo. La verda stelo ĉesos esti malkuraĝa signo de silento, ĝi fariĝos signo de laboro.

Ĉio, kio kondukas al rompado de la muroj inter la gentoj, apartenas al nia kongreso. Vastaj kaj grandaj estas la rilatoj inter la gentoj kaj nacioj, kaj vastaj kaj multenombraj estas la temoj, kiujn ni devos pridiskutadi. Tiel ekzemple, havante nenian intencon enmiksi sin en ian specialan sistemon pri tiu aŭ alia temo, oni povas proponi al niaj kongresoj internaciajn sistemojn por la oportuneco kaj neŭtraleco de la rilatoj internaciaj, kiel ekzemple internacian konsistemon, hor-sistemon, kalendaron k. t. p. kaj tiam ni povos esplori, ĉu la propono estas bona aŭ ne, sed ni ne devas diri, ke la diskutado pri tiuj projektoj estas kontraŭa al nia programo. Oni eble ankaŭ proponos al ni la aranĝon de kelkaj festoj intergentaj, kiuj ekzistus paralele kun la specialaj festoj de ĉia gento kaj eklezio kaj servus por frate ligi inter si la popolojn; oni proponos ankaŭ aliajn similajn aferojn. Ne venis

ное. Не пришло еще время говорить обо всем этомъ подробнѣе, поэтому простите меня, что я намекаю лишь въ немногихъ словахъ на то, о чемъ я хотѣлъ бы говорить съ вами много, очень много; но, постоянно, все болѣе и болѣе, начиная съ вопросовъ самыхъ ничтожныхъ, и переходя къ вопросамъ болѣе значительнымъ, начиная съ вопросовъ чисто матеріальныхъ и переходя ко всѣмъ сторонамъ человѣческаго духа и морали, намъ будутъ предлагать различныя средства, могущія послужить къ примиренію народовъ и къ разрушенію стѣнъ между племенами, — и все это мы можемъ обсудить, принять, или не принять; но, никогда мы не должны слѣпо отбрасывать этого. Ибо все, что ведетъ къ братству народовъ и уничтоженію стѣнъ между племенами — если оно только не вмѣшивается во внутреннюю жизнь народовъ — касается зеленого знамени.

Дорогіе друзья!

Я объяснилъ вамъ, что — по моему мнѣнію — должно быть цѣлью нашихъ конгрессовъ. Въ то время, какъ каждый частный эсперантистъ можетъ довольствоваться тѣмъ, что употребляетъ языкъ Эсперанто, наши конгрессы — по моему мнѣнію — должны работать не только для языка Эсперанто, но также для внутренней идеи эсперантизма. Я повторяю, что все это мое частное мнѣніе, которое я вовсе не желаю вамъ предлагать какъ какую-нибудь официальную программу для нашихъ конгрессовъ. Нашъ конгрессъ долженъ быть просто конгрессомъ эсперантистовъ и его программа, будучи составлена согласно устава нашихъ конгрессовъ, должна остаться совершенно свободной и сообразоваться каждый разъ съ мнѣніями и желаніями большинства участниковъ конгресса. Но безразлично, соглашаетесь ли вы съ моимъ мнѣніемъ или нѣтъ, желаете ли вы работать согласно съ требованіями зеленого знамени или нѣтъ, — я не сомнѣваюсь, что въ глубинѣ вашего сердца вы всѣ чувствуете зеленое знамя, вы всѣ чувствуете, что оно больше, чѣмъ простой символъ

ankoraŭ la tempo, por paroli pri ĉio detale, tial pardonu min, ke mi nur aludas per kelkaj vortetoj tion, pri kio mi volus multe, tre multe paroli kun vi; sed ĉiam pli kaj pli, komencante de aferoj bagatelaj kaj transirante al aferoj plej gravaj, komencante de aferoj purematerialaj kaj transirante al ĉiuj flankoj de la homa spirito kaj moralo, oni proponados al ni diversajn rimedojn, kiuj servas al la fratigado de la homoj kaj al la rompado de la muroj inter la gentoj—kaj ĉion tion ĉi ni povas prijuĝi, akcepti aŭ ne akcepti, sed ni neniam devos ĝin blinde forĵeti antaŭe. Ĉar ĉio, kio servas al la fratigado de la gentoj kaj al la rompado de la malamikaj muroj inter la popoloj—se ĝi nur ne enmiksas sin en la internan vivon de la gentoj—apartenas al la verda standardo.

Karaj amikoj!

Mi klarigis al vi, kio—laŭ mia opinio—devas esti la celado de niaj kongresoj. Dum ĉiu privata Esperantisto povas kontiĝi per tio, ke li uzas la lingvon Esperanto, niaj kongresoj—laŭ mia opinio—devas labori ne sole por la lingvo, sed ankaŭ por la interna ideo de la esperantismo. Mi ripetas, ke tio ĉi estas mia privata opinio, kiun mi tute ne volas proponi al vi kiel ian oficialan programon por niaj kongresoj. Nia kongreso devas esti simple kongreso de Esperantistoj, kaj kondiĉe ke ĝia programo estu preparita laŭ la kongresa regularo, ĝi devas resti tute libera kaj konformiĝi ĉiufoje al la opinioj kaj deziroj de la plimulto de la kongresanoj. Sed ĉu vi aprobos mian opinion aŭ ne, ĉu vi volas labori laŭ la postuloj de la verda standardo aŭ ne—mi ne dubas, ke en la profundeco de viaj koroj vi ĉiuj sentas la verdan standardon, vi ĉiuj sentas, ke ĝi estas io pli, ol simpla signo de lingvo

языка. И чѣмъ больше мы будемъ принимать участія въ нашихъ ежегодныхъ конгрессахъ, тѣмъ тѣснѣе мы побратаемся и тѣмъ глубже принципы зеленого знамени проникнутъ въ нашу душу. Многія лица присоединяются къ эсперантизму только изъ простаго любопытства, спорта или ради ожидаемой выгоды, но съ момента, когда они принимаютъ участіе въ первомъ сѣздѣ въ Эсперантіи, они, несмотря на собственную волю, всегда болѣе и болѣе втягиваются и подчиняются законамъ этой страны. Мало по малу Эсперантія сдѣлается воспитательницей будущаго примиреннаго человѣчества, и въ этомъ будетъ состоять главная заслуга нашихъ конгрессовъ.

Да здравствуетъ Эсперанто, но, прежде всего, цѣль и внутренняя идея эсперантизма, да здравствуетъ братство народовъ, да здравствуетъ все, что способствуетъ паденію международныхъ стѣнъ, да здравствуетъ, растетъ и процвѣтаетъ зеленое знамя!

Kaj ju pli ni partoprenados en niaj ĉiujaraĵoj kongresoj, des pli ni interfratiĝos kaj des pli la principoj de la verda standardo penetros en nian animon. Multaj personoj aliĝas al la esperantismo pro simpla scivoleco, pro sporto, aŭ eble eĉ pro atendata profito; sed de la momento, kiam ili faras la unuan viziton en Esperantujo, ili malgraŭ sia propra volo ĉiam pli kaj pli entiriĝas kaj submetiĝas al la leĝoj de tiu lando. Iom post iom Esperantujo fariĝos edukejo de la estonta interfratigita homaro, kaj en tio ĉi konsistos la plej gravaj meritoj de niaj kongresoj.

Vivu Esperanto, sed, antaŭ ĉio, vivu la celo kaj la interna ideo de la Esperantismo, vivu la frateco de la popoloj, vivu! ĉio, kio rompas la murojn inter la gentoj vivu, kresku kaj floru la verda standardo!

Kial IDO en la rolo de lingvo internacia ne povas superi la lingvon ESPERANTO?

De Prof. P. Christaller-Stuttgart, Germanujo.

(Daŭrigo.)

Ni priparolu nun la vortaron de **Ido**. Pri ĝi oni legis antaŭ nelonge en „Progreso“ ke Ido jam havas pli ol 5000 vortojn, dum Esperanto nur pli ol 3000. Je tio estas ĝusta, oni tre facile ekkonos, ke Esperanto devas esti pli facile lernebla lingvo. Certe ja ankaŭ Esperanto pliriĉiĝas laŭ tiu rilato, kaj tute prave, kvankam oni devas esti singarda, por ne plene detrui la facilecon de la ĝisnuna Esperanto. Ofte okazas, ke iu verkisto ne sufiĉe konas la jaman vortaron kaj uzas novan radikon tute troan. Aliaj ankaŭ eble ĝin uzas kaj jen la balasto nenecesa.

Sed ankaŭ Ido pliriĉiĝas ne nur laŭ gramatikaj formoj sed ankaŭ laŭ nombro de vortoj: en 4 kajeroj de „Progreso“ (Aŭg — Dec. 1910) oni trovas 176 novajn vortojn anoncatajn al la fidelularo; inter ili estas 42 ŝanĝoj de ĝisnunaj vortoj. Inter la lastaj oni precipe rimarkas forigojn de la „mal“ — vortoj. Ĉiu komprenos, ke tia procedo malfaciligas la lernadon. Oni ja povas konsenti pri tiaj ŝanĝoj, kiam ekzistas vera bezono pro praktikaj kaŭzoj,*) sed la Idanoj sekvas

*) ekze „dekstra, maldekstra“ „fermi, malfermi“ kaj kelkaj aliaj, kiujn oni rajte eble ŝanĝos ankaŭ en Esperanto.

tro multe sian kutimon: kie en nacia lingvo oni havas similajn formojn tie, jes tie kompreneble oni lasu „mal-“ (aŭ ion similan, oni jam diskutis pri „pli internacia“ formo: des-, ne- non-) sed kie ne, tie oni ja forigu la Esperantan „Volapukajon“. Tial Ido certe ankaŭ akceptos „matro“ anstataŭ „patrino“: tre „fama“ sinjoro ĝin jam proponis.

Se ni deprenas la 42 ŝanĝitajn vortojn, ni havas 134 tute novajn. Oni eble supozos: nu, Esperanto estas tro malriĉa, ĝi ne povas ĉion esprimi, kaj Ido ĝin povas. Ho ne, tio ne estas la kaŭzo: Ĉu preĝejo ne sufiĉas (apud kapelo, katedralo)? por Ido ne, ĝi bezonas „kirko“ kaj pli ol duona mondo devas lerni novan vorton, eĉ la angloj, kiuj skribas „church“ kaj prononcas „ĉörĉ“ devas ĝin noti. Ĉu „sur-pentri“ ne sufiĉas? por Ido ne, ĝi trudas al ĉiuj homoj, kiuj ne estas francoj aŭ portugaloj, novan vorton indutar“. Simile ĉe

bifurkar (disiĝi, disreli);
 bagajo (pakaĵo);
 aniversario (jartago);
 salubra (utila, iafaje saniga);
 naŭfraĵo (ŝiprompo) ktp.

Certe la Idanoj povas diri: ni nur nun ŝanĝas kaj aldonas, post malmulta tempo la ĉefa laboro estos finita. Sed — pri elekto de vortoj oni povas sekvi diversajn vojojn: estas dirite en Progreso (1910⁴²⁵): ke la internacieco ĝenerale estas pli granda por la formo ol por la senco, kaj ke la montroj de la naciaj lingvoj koncernas la internaciecon de la formo. — Nu, povas veni idestroj, kiuj pli atentis la sencon ol la formon de l' vortoj, kio ja certe estas multe pli grava. Krom tio, ĉe la cititaj montroj la vortoj estas tre malavare provizitaj je la literoj rilataj al la naciaj lingvoj. Ekzemple „bifurkar“ havas sian D (Deutsch-germana), tamen la vorto „Bifurkation“ estas tre malmulte konata, mi tute ne memoras esti leginta ĝin, ĉiuokaze mi neniam ĝin uzis kaj nur per mia pli frua lerno de la latina lingvo mi povis derivi la vorton de la latina „furca“. Laŭ la Idana maniero oni certe povas krei „la plej grandan internaciecon“.

La franca vorto „assister“ estas „helpi, kunagi“ sed „assister a quelque chose“ estas „ĉeesti“. Esperanto akceptis por la du esprimoj:

asisti — helpi, kunagi;

ĉeesti — partopreni (kunsidon k.t.p.) tio estas laŭ la germana uzo de „assistieren, Assistent, Assistenz“, kaj laŭ la angla „to assist, assistance“; por „ĉeesti“ la germanoj ne konas „assist“, do Ido ne rajtas aldoni la „D“ kaj tre verŝajne ankaŭ ne la „E“ (angla) ĉe sia radiko „asist“. Ido havas:

[sokursar, sekondar, helpar-helpi, asisti, kunagi

[asistar-ĉe-esti; do ĝi devigas lerni du pliajn vortojn kaj konfuzigas la germanojn kaj anglojn.

La Idanoj mokas ja pri la uzo de kunigitaj afiksoj sen alia vortradiko, (ili agas ankaŭ ĉi tie laŭ ilia kutimo en naciaj lingvoj, tamen tia uzo estas tre praktika kaj tre faciligas la lingvon; mi eĉ povas laŭ sperto diri, ke tia eblo kaŭzis al mi kaj al aliaj samideanoj ofte veran plezuron. Certe per tiaj vortoj, kiel ankaŭ per la tabelaj vortoj, la esperantaj tekstoj ne estas tuj tute klaraj al kleraj neesperantistoj, sed mi tion juĝas esti bonaĵo, per ĝi nia lingvo estas iomete sekreta lingvo eĉ por la kleruloj kaj, kiom ili uzis la malgrandan penon lerni ĉirkaŭ 50 vortformojn, tiam la tuta lingvo malfermiĝas antaŭ ili. Ĉu oni ne devas lerni ankaŭ la Idajn „kreuri“? Ĉiuokaze kie Ido malakceptas afiksajn kunmetaĵojn, ĝi devas starigi novan vorton, kaj ĉiu nova pli malfaciligas la lernadon, precipe por nekleruloj. Cetere ĉu la nunaj Idanoj estas konvinkataj ke tia kutimo neniam penetros en ilian lingvon ke oni neniam uzos „ilo“ anstataŭ „instrumento“? Ni tion atendu.

Ju Idano priparolis la kaŭzojn de S-ro L. E. Meier por lia eksidaniĝo kaj ĉe lia dua kaŭzo li nur havis jenan kontraŭargumenton: „tote malvera: la max*) facila por la max*) multa homi“ (la plej facila por la plej multaj homoj). Vere lia argumento ne estas konvinkiga — kvankam ĝi estas frazo, tre feliĉiganta

* Laŭ la „Decidoj de la Akademio“ oni nun diras „maxim“.

la Idanojn — ĝi estas tute malĝusta. (La vorton „malvera“, — tre ŝatata ĉe la „Idestri“ — mi ne volas uzi, ĉar tiu diro ja venis tie el blinda fanatikeco.

3. **Nur tia lingvo internacia fine venkos, kia altiris la plej grandan anaron, kaj Ido neniam povos superesti tiurilate Esperanton.** La Idanoj volonte profetas, ke Esperanto pereos pro ĝia neprogreso, same kiel ankaŭ Volapük pereis. Tiu diro ne estas trafa komparo: Volapük pereis pro la disiĝo de ĝiaj anoj kaj pro la supereco de la Esperanto-lingvo; ĝi disfalis kaj nenie oni spertis ke Esperantisto fariĝis Volapükisto. Male, komparante la Esperantistaron kaj la Idaron, oni scias ke diversfoje Idanoj fariĝis Esperantistoj, aŭ ke Idanoj forlasis la aferon ne trovinte ankaŭ ĉe Ido sian idealon de lingvo internacia. Oni ja scias, ke Ido estigis jam 9 pliajn projektojn, pri kiuj ĉies patro iris, ke lia infano estas la plej bona kaj bela. En Mainz' ekzemple okazis, ke la tiea grupo, pro instigo de ĝia prezidanto, fariĝis idista, la estro tamen elpensis novan sistemon, kaj fervore laboris pri ĝi, sed nun? la Idista grupo tie mortis kaj verŝajne baldaŭ tie ekvivis nova Esperanlista. En tio ja jam la historio montras ta grandan diferencon inter Volapük-Esperanto kaj Esperanto-Ido, ke Volapük-grade disfalis post apero de Esperanto dum tiu ĉi, post apero de Ido havis pli gravajn progresojn ol iam antaŭe. Certe ili estus eĉ pli grandaj, kiam la Idanaro ue malhelpus nin kaj per sia nova lingvo konfuzigus la oe ankoraŭ varbitojn por la ideo de helpa lingvo. Pri la progresoj de Esperanto dum la pasintaj jaroj estas la jena statistiko*) tre instrua: ekzistis esperantai libroj kaj broŝuroj en 1889: 29; 1894: 88; 1899: 123; 1904: 211; 1909: 1327.

Kaj nun kelkajn vortojn pri la progresoj en la diversaj fakoj de la homa vivo.

Oni ja scias, ke de 1905 ĉiujare okazis niaj **Internaciaj Kongresoj**, dum 1910 oni kalkulis 20 pli malpli gravajn kongresojn en Esperantujo, inter ili estas jam

kelkaj, kie Esperanto ne estis celo, sed nur rimedo por celo, mi citu la Kongreson de la Katolikoj (Parizo), tiun de U. E. A. (Aŭgsburg') kaj de „Tek a“ (kuracista Asocio) en la sama urbo. Sed jam multaj ne esperantistaj societoj aŭ kongresoj sin okupis pri Esperanto, aŭ konsilante al la kongresanoj la lernon de l' helpa lingvo, aŭ akceptante Esperanto-korespondadon, aŭ allasante la lingvon por la kongresaj diskutoj. Ni notu inter la rekomendintoj la jenajn organizaĵojn:

La 4-a Latin-Amerikana Kuracistoj-Kongreso, Rio de Janeiro 1909;

La Kongreso de Blindulamikoj, Neapel, 1909, (oni pledis unanime por enkonduko de Esp-o en la blindulejojn);

La Kongreso por Tutmonda Ekonomio, Mons, 1905;

La Kongreso de Dentistoj Brüssel, 1908;

Inter la akceptintoj Esperanton, ĉu kiel skriba ĉu kiel parola perilo ĉe kongresoj, la jenaj:

La Kongreso de Psiĥologoj Genf, 1909, (ĝi estis la unua scienca kongreso, kie aŭdiĝis raporto en lingvo Esperanto);

La Kongreso de Kuracistoj, Budapeŝt, 1909, (tie oni havis 3 raportojn en Esperanto, preskaŭ 200 esperantistoj ĉeestis, kaj ili havis apartajn kunsidojn);

La Unio de Novmaltusianoj allasas E-on kiel kongres-lingvon;

La Kongreso de la fotografistoj, Brüssel, 1910; same

La Internacia Pacifista Societo München, 1907 (krom tio, ĉe societa konkurso, Esperanto estis unu el la allasitaj lingvoj kaj inter la 43 solvo estis 3 esperante skribitaj);

La Universala Ligo en Peterburgo (akceptis Esperanto por la ĝeneralaj dokumentoj.*)

*) el „Oficiala Gazeto“ III-a jarkolekto pĝ 16.

*) Pli plenan liston enhavantan pli ol 30 organizaĵoj oni trovos en propaganda Folio de Esperanto-Propaganda Instituto, K. Steier, Kaiser-Wilhelmstr. 15, Leipzig.

Precipe notinda estas la venko de Esperanto kontraŭ Ido en Brüssel. Tie oni aranĝis diskutan vesperon kaj ties rezultato estis, ke la Internacia Bibliografika Instituto, Brüssel, kaj la oficejo de l' Internaciaj Societoj alprenis Esperanton.

Tiom pri internaciaj organizaĵoj. Rilate la naciaj oni trovas en „Espero Pacifista“ pli ol 30 pacifistajn societojn, kiu akceptadas Esperanto-korespondadon. Kaj diversaj alispecaj societoj akceptis aŭ rekomendis, parte energie Esperanton. Ni rigardu iom la kampon de la **Lernejo**, tiun tiel gravan por nia ideo. Ankaŭ ĝi estas penetrata de nia lingvo. Jen kelkaj notoj pri **Rusujo**: Kursoj en Jenisseisk', Kasan' (popola universitato), Lodz', Riga', Tomsk', Varŝaŭ'. Pri **Germanujo**: Unua — aŭ dua-gradaj lernejoj: en Braunŝvejg', Döhlen', Deŭben', Donaŭvörth', Dresden', Gotha', Hanover', Magdeburg', Münster', Weinböhla'. En perfektigaj aŭ komercistaj ktp. lernejoj: Aŭgsburg', Berlin', Breslaŭ', Chemnitz', Dresden', Frankfurt' a-M, Gotha', Hamburg', Hildesheim', Köln', Kötten', Lübeck', München', Potsdam'.

Pri **Francujo**: Amecy', Bordeaux (deviga), Boulogne', Grenoble' (entute pli ol 600 gelernantoj), Lille' (jam de kelkaj jaroj ĉiujare 400-500 gelernantoj), Louhans', Paris, (de 1906), Pont Andemer', Rouen', St. Claude', St. Omer'. Alispecaj lernejoj en Le Havre', Lyon', Reims'.

Pri **Anglujo**: jam en 1909 ekzistis 40 lernejoj, kie oni instruis Esperanton, inter ili estas urboj Blackpool', Darlington' (teĥn.) Derby', (teĥn.) Edinburg' Leeds', London', Nelson', Oxford', (ekzamenoj ĉe universitato) Pinner. En Dublin ĉe la lernejo por nirurgoj oni akceptis Esp-on kiel fako laŭvola en la ekzameno por novuloj.

Plie oni povus citi urbojn en **Aŭstrio**, **Belgujo**, **Bohemujo**, **Brasilujo**, **Bulgarujo**, **Fidĵi-Insuloj**, **Grekujo**, **Hispanujo**, **Hun-**

garujo, **Italujo**, **Kolumbio**, **Meksiko**, **Nov-Zelando**, **Peruo**, **Rumanujo**, **Svedujo**, **Svisujo**, **Transvalo**, **Tuniso**, **Turka Azio**, **Usono**.

Pri la movado inter la **Lernantoj** kaj **Studentoj**: oni jam havas landajn ligojn en Anglujo, Belgujo, Bohemujo, Francujo, Germanujo. Krome, en diversaj pliaj landoj lernanto-grupojn. En **Budapest'** kaj **Luhacovice'** (Moravio) estas sidejoj de internaciaj studento-ligoj.

Ankaŭ inter la **Instruistaro** Esp-o progresas: En **Saksujo** jam ekzistas du ligoj de instruistoj esperantistaj, ankaŭ en **Francujo** multaj instruistoj estas esperantistaj: jam 1906 oni sciis la adresojn de pli ol 1000, sole en Dijon estis 224. Ankaŭ en tiu lando ekzistas unuiĝo de la instruantoj, kaj oni ja bone scias, ke la rektoro de l' Dijona universitato, **Sro Boirac**, estas prezidanto de l' Lingva Komitato. La „Internacia Asocio por Instruistoj“ enhavis 1909 en 21 landoj pli ol 260 membrojn. Konate estas ankaŭ ke **Prof-ro Mayor** — Cambridge, post la tiea kongreso direktis leteron al la landaj lernejoj, atentigante pri Esperanto, kies instruado devus esti la unua inter la fremdlingvoj.

Rilate al **Arto**, Esperanto penetris precipe en teatrajn rondojn. **S-ro Reich** estas la unua inter la profesiaj aktoroj, kiuj favoras Esperanton. Li ja aranĝis en Dresdeno la faman prezentadon de **Ifigenio**; citinda estas ankaŭ aktoro **Poolmann** -Amsterdam. Plie en Barcelono kaj Washingtono profesiaj aktoroj ludis la kongresajn teatraĵojn.

Multnombre estas la prezentadoj per neprofesiaj aktoroj, kiuj ofte arte plibeligis esperantistajn kunvenojn. De kelka tempo ankaŭ ekzistas internacia ligo de artistoj por varieteaj teatroj. Pri **Muziko** oni povas mencii la amuzigan **Harrison Hill** en Anglujo, la Varŝavan artistan societon, kiu anoncis koncertvojaĝon, dum kiu ĝi prezentos Esperanto-kantojn. La **Muzika Konservatorio** en **Valencia'** anoncis antaŭ 2 jaroj konkursojn, kaj la programo estis verkita en Esperanto.

Ankaŭ la **Scienco** ĉiam pli interesiĝas pri la nova internacia lingvo. Multnom-

bre jam estas la scienculoj, kiuj aliĝis al la Internacia Scienca Asocio, kies Revuo iam havas sian 8-an jaron. Krom tio ekzistas „Voĉo de Kuracistoj“, „Voĉo de farmaciistoj“. Polagazeto „Hirurgio“ eldonas resumojn de ĝiaj artikoloj en Esperanto, la „Instituto por Internacia Interŝanĝo de Progresigaj Spertoj“ dissendas parolantojn, unu el ili prof-ro A g a c h e-Parizo, paroladis antaŭ ne longe en Berlino, uzante Esperanton. La A m e r i k a S c i e n c a K o n g r e s o en Santiago (Ĉilujo) aprobis du deziroesprimojn: 1) ke oni alprenu Esperantan instruon en la lernejoj; 2) ke la Usona registaro iniciatu tiun aferon. Mi ne povas mencii ĉiujn akirojn de Esp-o en tiu kampo,*) mi finu per la sciigo ke en Berlina universitato, prof-ro D-ro Ad. S c h m i d t havas prelegojn pri „Historio kaj teorio de artefaritaj komprenigiloj“. Ke li tie ankaŭ al Esperanto donos ĝian ĝustan lokon, oni prave supozas, ĉar li ja jam estis prezidanto de la Internacia Scienca Asocio, kaj estas honora prezidanto de la Berlina Grupo.

Kion diri pri **Komerco** kaj **Industrio!** Ne estas eble resumi en malmultaj linioj ĉion jam akiritan por kaj per Esp-o. Jen kampo sur kiu almenaŭ ankoraŭ du jarojn Ido neniel povas konkuri nian lingvon. Ĉar laŭ diro de prof-ro J e s p e r s e n oni bezonos ankoraŭ tian tempopacon por havi sufiĉe pretan lingvon, preskaŭ ne plu ŝanĝotan.**) Certe la Idanoj povas fari intertempe teorian laboron, tiele ili jam eldonis vortlibreton pri „mashin-elementi.***) Kompreneble, ignorante la rilate malmultajn diferencojn inter Espe-

ranto kaj Ido koncerne la teĥnikajn esprimojn, ambaŭ partioj povus kunlabori kaj povas profiti unu de la alia (ĉe ni ja kompanse jam ekzistas la „Teĥnika Vortaro“ de Verax, „Anatomia Vortaro“, „Muzika Terminaro“, „Provo de Marista Terminaro“, „Fotografia Terminaro“ kaj „Provo de Milita Terminaro“).

Rilate prospektoj, katalogoj, kaj similaj eldonaĵoj en Ido laŭ mia scio nenio ekzistas kaj eĉ ne povas ekzisti*) ĉar aferistoj, negocistoj ne estas inklinaj uzi lingvon pri kiu oni ĉiutage asertas: ni ĝin plibonigas kaj plibonigados. Kiu deziras specimenojn de Esperanto Katalogoj skribu al „la Saksa Esperanto-Instituto“ en Dresden' de tie, kompensante la sendkoston, li ricevos tutan kvanton da ili, ĉar en Dresdeno jam estas pli ol 160 firmoj akceptintaj Esperanto-Korespondadon. Grandan nombron da firmoj esperantanaj oni trovos ankaŭ en la Tutmonda Jarlibro“ de barono de M é n i l (Hachette kaj K-io, Parizo).

Multaj **Komercoĉambroj** aliĝis al Esp-o inter la germanoj tiuj de B r o m b e r g', K a s s e l', K a r l s r u h e', L i e g n i t z', S c h w e i d n i t z'. Konate estas, ke la Usona komercoĉambro en W a s h i n g t o n' invitis la internacian kongreson de 1910 al ĝia urbo, deklarante ke ĝi multe subtenos la aferon.

Nia U. E. A. (Universala Esperanto-Asocio) estas organizaĵo jam sufiĉe ri-markinda, ĉar ĝi havas jam en pli ol 900 urboj de l' Mondo ĝiajn oficialajn delegitojn, kaj ĝi jam tre ofte helpis je ĉiuspecaj interrilatoj, kaj ju pli tiaj helpoj kaj servoj multiĝas, des pli Esperanto enradikiĝas en la bezonojn de l' mondo, des malpli detruibla estas Esperanto mem.

Nun la **Registaroj**. En Kembriĝo 1907 unu registaro estis sendinta reprezentanton; en Dresdeno 1908, monatojn post la glora apero de Ido, estis du registaroj reprezentitaj; por Barcelono, unu jaron kaj monatojn post la Idiĝo, oni

*) Pli detale oni ĝin trovos en dua propagando-folio eldonota baldaŭ ĉe Esp-o-Propaganda Instituto, K. Steier, Kaiser Wilhelm str. 15 Liépzig.

**) Sed ni atendu, ĉu tiam ne ekzistos aliaj, „idestri“, kiuj havos aliajn dezirojn kaj ideojn ol la nunaj.

***) Tiun verkon mi eble alian fojon recenzos, ĉar ĝi certe prezentas kelkan interesajn, se oni pripensas, ke ili havas por nia „forto“ la vorton „fortaĵo“, ĉar ĉe ili „forto“ estas nia „fortulo“. Iliaj maŝinoj do povas funkcii per „kavalfortaĵi“ (ĉevalfortoj).

*) Kiel ankaŭ la literaturo preskaŭ nur konsistas el gramatikaj, vortaraj propagandaj kaj teorie kritikantaj verkoj.

kalkulis 4 registarojn *) kaj en Washington', du jarojn kaj monatojn post ktp, oni kalkulis 16 ŝtatojn. La Idanoj ja energie asertas, tia sukceso estas ŝuldata al la ideo de lingvo internacia, ne al Esperanto; kaj interne ili eble pensas: kiam estus estinta konata kaj uzata la bonega, la dia Ido, tiam oni havus duoble pli grandan registaron. Nu, povas esti, ni supozu tion kompleze, sed, certe, se Esperanto ne aperus ĉe la registaroj kiel bona subteninda afero, tiam ili ne agus tiele.

La Idanoj mokas pri tio, ke la hispana reĝo diris, ke li ŝatas Esperanton tamen ne povas ĝin lerni pro multaj aliaj aferoj.

Tio ja estas nuraj komplezaĵoj — ili diras. Nu, ĉu ili eble kredas, ke li lernus tuj Idan „quo-qua-qui“ aŭ ĝiajn „— uri kaj-ifi?“ Ĉu tio estas ankaŭ nura komplezaĵo ke la reĝo distingis D-ron Zamenhof per la alta ordeno de Isabella la Katolika? Ĉu en Francujo oni nur pro komplezo iun nomas kavaliro de la Honora Legio? Nu, ni atendu, kiam la fama markizo kaj lia kunpatro akceptos ion tian por ilia „kreuro“ tiam ni legu la fanfaronadojn ke nun fine la talento kaj genio trovis la merititan rekompencan!

Nu, mi citu pliajn „komplezaĵojn“ de registaroj kaj similaj organizaĵoj: En Rusujo, Anglujo kaj Brazilujo, oni permesis oficiale uzi por telegramoj Esperanton, same kiel unu el la ĉefnaciaj lingvoj. En Rio de Janeiro oni havas en la doganaj kaj telegrafaj oficejoj avizojn en Esp-^o. En multaj urboj de Francujo kaj Anglujo, kaj en kelkaj de Germanujo, Hispanujo, Belgujo, Bohemujo la grupoj ricevis subvenciojn por publikaj kursoj, en tre multaj okazoj ĉiujare, (en Barcelono jare eĉ 2000 pesetojn). En Cambridge kaj Cheltenham (Anglujo) la urbestroj salutis la kongresanojn per Esperanto. En Germanujo la „Saksa Esperanto-Instituto“, fondita de saksaj industriistoj, nun estas sub la reĝa ministaro kaj havas

oficialajn kursojn kaj ekzamenojn. En Samos la Esp.-gazeto estas presata senpage en la ŝtata presejo. En Francujo la propono de delegito Cornet pri enkonduko de l' helplingvo en la lernejojn ricevis jam 70 subskribojn de siaj kolegoj. Precipe progresemaĵ estas la registaroj de Nov-Zelando kaj Brazilujo. En la laste nomita lando oni sankciis la Esperantan eldonon de l' oficiala informo pri la nacia ekspozicio.

La militministro (nuna prezidanto) de Fonseca kaj generalo Bormann sendis delegitojn al la brazilaj kongresoj, same la ŝtato estis oficiale reprezentita ĉe la Vaŝingtona kongreso. La komisio pri edukado unuanime voĉdonis por enkonduko de Esp-ta instruado en la lernejojn.

La **Polico** jam akceptis Esperanton en la jenaj landoj: Germanujo (Dresden, Augsburg, Chemnitz), Francujo (Paris) Granda Britujo (Cambridge, London Nottingham Sutton), Hispanujo (Barcelona), Holando (Amsterdam, Hilversum, Seveningen), Hungarujo (Budapest), Rumanujo (Galatz, deviga instruoj!), Svedujo (Stockholm), Usono (Vaŝington').

Ankaŭ ĉe la **Militistaro** kaj **Maristaro** Esperanto parte bone progresis. Grupo ekzistas aŭ kursoj okazis en Austrio (Zagreb'), Belgujo, (Brüssel'), Francujo (jam en multaj kazernoj, precipe en la militista lernejo St. Cyr, kie leŭtenanto Bayol fervore laboris por Ruĝa Kruco). Germanujo (Chemnitz'), Hispanujo (Madrid', tie ekzistas „Militista Esp-o Societo“, kies honora prezidanto estas la hispana reĝo). Rumanujo (Konstanca'), Rusujo (Peterburgo, Vladivostok', Chabarowsk'), en tiu lando ankaŭ ekzistas „Asociode Rusaj Oficiroj Esperantistaj“, Svedujo (Göteborg'); Brazilujo (du militaj lernejoj, vidu ankaŭ ĉe „registaroj“). En Anglujo generalo Baden-Powell multe propagandas la lingvon inter la knabo-skoltoj. *)

Mi preterlasas la progresojn ĉe **Ruĝa Kruco** kaj ĉe **Blinduloj** kiuj ambaŭ jam estas tre ĝojigaj, ĉe kongreso de blindul-amikoj en Neapel oni akceptis unuanime

**) La reprezentanto de Meksiko nur alvenis post fino de l' kongreso.

*) „boy-scouts“—knaboj-spionistoj.

la proponon de Frato I s i d o r o el Brüssel, enkonduki Esperanton en la blindulejojn.

Kien oni vidas, oni ekkonas ŝaton kaj akcepton de Esperanto kaj vere estas prava la opinio, ke Ido ne povas tiurilate

superi Esperanton, precipe kiam oni pri-pensas, ke Ido bezonas ankoraŭ unu aŭ jarojn, por esti sufiĉe preta por la „venko kontraŭ Esperanto“ dum nia lingvo intertempe daŭras vastiĝi. *Fino sekvos.*

Эсперанто на практикѣ.

Esperanto en la Praktiko.

Преподавание — Instruado.

Бухарестъ. Г. Монеку ведетъ эсперант. курсы для телеграфныхъ чиновниковъ въ главномъ почтамтѣ.

Соединенные Штаты. Въ штатѣ Коннектикутъ вырабатывается законъ о введеніи Эсперанто въ школы и учительскіе институты.

Министръ народнаго просвѣщенія въ штатѣ Вермонтъ г. Mason S. Stone болѣе 2 часовъ бесѣдовалъ съ г. J. Stanуаn объ Эсперанто. Министръ того мнѣнія, что слѣдуетъ ввести Эсперанто въ курсъ учебныхъ заведеній.

Эсперантская жизнь.

Esperanta vivo.

Danko. Al la Ĵurnalistoj kiuj partoprenis en la Ravenna ekskurso. Dum la kvara kongreso de Filozofio, mi sendas mian koran dankon pro la saluta telegramo kiun ili sendis al mi; mi esperas ke la aferon kies gravecon ili komprenas, ili esploras ĉiam pli profunde, fervore laboros por ĝi kaj helpos al la forigo de la malfeliĉiga surdomuteco kiu regas inter la popoloj. Mi esperas ke al la VII-a internacia kongreso de Esperanto la itala-gazetaro ne forgesos sendi reprezentantojn kiuj povos detale kaj atente raporti alla itala legantaro pri la vera esenco kaj stato de la Esperantismo. 21 IV 1911.

L.ZAMENHOFF.

Франція. Въ Парижѣ организовано справочное бюро для эсперантистовъ. Адресъ: S-ro Michel Romano, 18-rue de la Harpe, Paris.

Испанія. Муниципалитетъ гор. Бильбао ассигновалъ вторично субсидію въ 500 пезетъ мѣстному эспер.-журналу „Nova Sento“.

Италія. Торговая Палата во Флоренціи ассигновала мѣстному эспер. обществу субсидію въ 100 лиръ, мотивируя свой щедрый даръ тѣмъ соображеніемъ, что Эсперанто способствуетъ развитію коммерческихъ сношеній.

Берлинъ. 116 н. с. на международной выставкѣ путешествій состоялся день посвященный Эсперанто, къ которому были приглашены всѣ эсперантисты города Берлина. Профессоромъ д-ромъ Колеромъ прочитанъ докладъ: „Эсперанто и авторское право“.

Англія. На праздникѣ, устроенномъ Британской Эсперанто-Ассоціаціей подъ покровительствомъ герцога и герцогини Коннаутскихъ лордъ-меръ города Лондона г. Стронгъ держалъ рѣчь, въ которой, упомянувъ, что онъ имѣлъ уже случай привѣтствовать эсперантовъ въ 1907 году, съѣхавшихся по поводу конгресса въ Кембриджѣ, выразилъ свое удовольствіе, что онъ теперь качествѣ главы города можетъ въ вновь привѣтствовать представителей этого гуманнаго движенія и что онъ лично считаетъ Эсперанто вполне пригоднымъ средствомъ, которое можетъ привести различные народы ко взаимному пониманію и устраненію войны.

Египетъ. Въ № 94 газ. „Эсперанто“ каирскій докторъ Шинекъ сообщаетъ, что на его объявленіе о желаніи корреспондировать откликнулось болѣе тысячи чл. иностранныхъ эсперантистовъ.

Владивостокъ. Въ мѣстномъ обществѣ любителей воздухоплавания языкъ Эсперанто введенъ для корреспонденціи съ заграницей.

Здѣсь образовалась новая группа эсперантистовъ преимущественно изъ китайцевъ, японцевъ и русскихъ представителей рабочаго класса.

Саратовъ. По словамъ La Ondo de Esperanto кинематографъ въ Саратовѣ служить для пропаганды языка Эсперанто, показывая фильму съ соотвѣствующимъ текстомъ.

Галичъ. При книжной торговлѣ Палилова открытъ спеціальный отдѣлъ эсперантской литературы.

„Patro Nia“. Jus aperis kiel aparta eldono de religia kanto kun akompano de fortepiano. Vidu Bibliografion.

Всеобщая Польская энциклопедія въ послѣднемъ, дополнительномъ томѣ подъ буквою Е помѣстила весьма содержательную объ Эсперанто, со статистическими данными собранными Centra Oficejo объ обществахъ, литературѣ и пресѣ на языкѣ Эсперанто, а также свѣдѣніями объ Универсальной Эсперанто-Ассоціаціи, объ Академіи, Лингвистическомъ Комитетѣ и международныхъ конгрессахъ Эсперанто.

Internacia Virin-Esperantista Propagando. Peto Internacia de la virinoj pri la paco per l' arbitracio. Tia estas nova entrepreno de la ĉefsekretariejo de princlando Monako.

La peto estos prezentita al la 3-a Konferenco en Hago. — Pri ĉiuj informoj sin turni: Sekretariat Principal: 9, rue de la Tourbie. Principauté Monaco.

Takomo. Al ĉiuj Esperantistoj, kiuj deziras ian ajn informon pri la urbo Takoma aŭ ĝia ĉirkaŭjo, nia komerca klubo estas nun preta respondi en Esperanto. Ni esperas, ke ĉiuj interesataj prenos ĉi tiun okazon por informigi sin pri la vasta kaj mirinda okcidento. La okcidento estas la estonta lando: Washington estas la ŝtato de promeso, kaj senhezite ni povas rekomendi Takomon, kiel la plej belegan kaj la plej allogan urbon en nia ŝtato. Ĝi estas moderna urbo kun pli ol 100000 loĝantoj. Ĝia alloga ĉirkaŭaĵo, ĝia milda klimato, ĝia beleco kaj pureco igas ĝin ideala urbo por la hejmsercanto. Ke tio estas fakto, atestas la ĉeesto en nia urbo de multaj progresemaj alilanduloj. Skribu hodiaŭ al „Commercial Club“. Takoma, Washington, U. S. A.

Grava poresperanta entrepreno. Dank' al laŭdinda iniciativo kaj helpo de kelkaj oferemaj esperantistoj estis enregistrita en

Leipzig, la fama centro de librokomerco la „esperanto — propaganda instituto“, kies ĉefa celo estas praktika kaj laŭsistema propagando de Esperanto per kursoj, paroladoj, alcentrigo kaj vendado de ĉiuj esperantaj eldonaĵoj kaj ĉiuspecaj esperantaĵoj (insignoj, poŝtkartoj, bildoj ktp.), eldonado de taŭgaj propagandiloj, libroj ktp. kaj starigo de fidinda statistiko de nia movado. Gesamideanoj, mendu Viajn esperantaĵojn per la Esperanto — Propaganda Instituto, Leipzig, Kaiser-Wilhelm-Strato 15, ĉar la tuta profito de la entrepreno estos uzata por tutmonda laŭsistema propagando de Esperanto. Ĉiu-ajn librojn, gazetojn, esperantaĵojn, entute ĉion, Vi ricevos per la instituto per revenanta poŝto kaj afrankite. Al grupoj kaj propagandistoj ĝi konsentas rabaton. Ĉiu, kiu deziras senpage ricevi la interesan ilustritan katalogon de Esperantaĵoj, postulu ĝin tuj per ilustrita poŝtkarto, uzota por ekspozicio.

Esperantista Eksportoficejo. Oni petas nin atentigi pri la kreo de poresperanta entrepreno kies la ĉefa celo estas montri la efikecon kaj praktikecon de Esperanto je la komerca vidpunkto. La Esperantista Eksportoficejo lokita en unu el la plej industriaj partoj de Francujo, troviĝas en la plej bona situacio por disvendi senpere la tiel ŝatatajn & universe konatajn produktaĵojn de sia regiono, kies specialoj estas: Rubandoj, veluroj, punktoj, zonoj por sinjorinoj, pafiloj, fiŝkaptiloj, tranĉantaj iloj, por ĉarpentistoj, lignaĵistoj, barelfaristoj, perfektigitaj vinkulturmaŝinoj, pumpiloj, vinberpremioj, kranoj. — Per la Esperantista Eksportoficejo la klientoj gajnas proksimume 15—35%. Ĉiujn informpetojn oni bonvolu skribi sur duobla poŝtkarto kun pagita respondo aŭ letero enhavanta respondkuponon, laŭ l' adreso: Esperantista Eksportoficejo. 53 rue Mulatière. Saint-Etienne, France.

О реформѣ календаря. Лицамъ интересующимся вопросомъ о реформѣ календаря мы напоминаемъ, что они найдутъ по этому вопросу цѣлую серію статей въ Internacia Sciencia Revuo за послѣдніе три года, а также обращаемъ ихъ вниманіе на помѣщаемое

ниже письмо г. Шмида, члена лингвистического комитета.

Reformo de l' Kalendaro. Laŭ dezinesprimi de l' Internacia Kongreso de la Komercaj ĉambroj (1910 en London), la svisa registaro (Conseil fédéral suisse) intencas kunvoki diplomatan konferencon por reformo de l' kalendaro. Ĉar la solvota demando estas sufiĉe grava, ĉiu interesulo, kiu havas bonan ideon pri tiu reformo, estas petata sendi sian proponon — se eble en Esperanto — al la svisa registaro kiel eble plej baldaŭ. Ju pli da opinioj esprimiĝos, des pli interesa fariĝos la konferenco.

La subskribinto, komisiita kolekti kaj traduki la diversajn proponojn, estus feliĉa, se alvenus kiel eble plej granda nombro da leteroj en nia bela helplingvo.

Bern, Marto 1911.

J. Schmid, L. K.

(„Oficiala Gazeto Esperantista“)

Общества—Societoj.

Москва. Всероссийское Общество врачей—эсперантистовъ. 29 апр. въ помѣщеніи Пироговскаго Общества врачей состоялось второе собраніе В. О. В. Э. Предсѣдательствовалъ д-ръ Васильковскій.

Принято рѣшеніе сдѣлать нѣсколько рефератовъ на языкѣ Эсперанто. Д-ръ Аносовъ взялъ на себя тему по дѣтскимъ болѣзнямъ, д-ръ Н. Кабановъ—по внутреннимъ болѣзнямъ, д-ръ К. Шидловскій—по народному здравію и санитарной статистикѣ. Былъ выдвинутъ вопросъ о практическомъ использованіи резолюціи эспер. секціи XVI международнаго Медицинскаго Конгресса въ Будапештѣ, предложить организованному комитету будущаго конгресса въ Лондонѣ (1913) объ учрежденіи отдѣльнаго эсперантскаго комитета и о допущеніи языка Эсперанто для преній и докладовъ въ секціяхъ и было составлено постановленіе по адресу ТЕКА—Всемирной Ассоціаціи Врачей-Эсперантистовъ.

Послѣ обмѣна мнѣній единогласно было поставлено просить центральный комитетъ Всемирной Ассоціаціи Врачей-Эсперантистовъ о немедленномъ возбужденіи ходатайства передъ Организационнымъ Комитетомъ будущаго международнаго

роднаго Медицинскаго Конгресса въ Лондонѣ (1913) о допущеніи языка Эсперанто наравнѣ съ другими національными и объ учрежденіи отдѣльнаго эсперантскаго комитета.

Варшава. Pola Esperantista—Societo. 12 апрѣля во временомъ помѣщеніи Р. Е. С. былъ устроенъ вечеръ съ участіемъ гг. А. Грабовскаго, Лео Бельмонта, Л. Фрумкина изъ Ковно и др. На другой день состоялась прогулка на пароходѣ, которая много способствовала какъ взаимному сближенію членовъ общества, такъ и дальнѣйшей пропагандѣ языка Эсперанто.

Ковенское Общество Эсперантистовъ. 1-го мая состоялось общее собраніе и были произведены выборы новаго комитета. Предсѣдатель избранъ А. М. Недошивинъ, товарищемъ предсѣдателя проф. А. Домбровскій кассиромъ — П. Медемъ. А. Недошивинымъ сдѣланъ докладъ на тему „задачи будущаго конгресса русскихъ эсператистовъ“. Число членовъ достигло 111. Общество приступило къ печатанію бюллетней о своей дѣятельности.

Reĵica Nia loka Esperantista Grupo sin turnis al proksimaj societoj esperantaj kun peto delegi al ni spertan propagandiston por fari en nia urbo paroladon pri Esperanto. La societo de Kovno resonis al nia alvoko & sendis s-ron A. M. Valentinov kiu, kun afabla permeso de nobelestro, la 15-an de majo en la popola domo faris kun vera lerteco interesan paroladon. En la paroladejo samtempe estis ekspozitaj specimenoj de esperanta literatururo: ĵurnaloj, libroj, propagandiloj k. t. p. & estis sukcese farita vendado de lernolibroj & aliaj esperantaĵoj. La parolado estis vizitata de multenobra publiko & multe personoj estis forte ekinteresitaj pri nia afero & promesis sian subtenon & partoprenon en la baldaŭ malfermata en nia urbo Filio de Ruslanda Ligo Esperantista.

Al s-roj A. M. Nedošivin, prezidanto Esperanta Societo en Kovno, M. S. Valentinov & J. J. Skvorcov marŝalo de nia loka nobelaro la Reĵica Grupo Esperantista esprimas sian plej koran dankon!

B. Breslau.

Квирилы. 24 апрѣля открылось отдѣленіе Кавказкаго Общества Эсперанто. Президентомъ избранъ Ф. Науменко.

Въ **Берлинѣ** образовалось общество Varietea Ligo — Лига актеровъ-варьетѣ. Во главѣ организациі стоятъ извѣстные въ этомъ мірѣ братья Камилль и Карль Шварцъ, подѣ руководствомъ и при участіи которыхъ были организованы грандіозныя представленія — гала въ театрахъ—варьете въ Парижѣ, Дрезденѣ Франкфуртѣ-на-Майнѣ и въ Берлинѣ, на долю которыхъ, по словамъ газетъ, выпалъ выдающійся успѣхъ.

Международное Общество эсперантистовъ—юристовъ въ **Парижѣ** собираетъ документы касающіеся брака въ различныхъ странахъ.

Въ **Магдебургѣ**, Германія, образовалось общество эсперантистовъ—наборщиковъ.

„Universo“ Internacia Klubo de korespondantoj & kolektantoj. La jara kotizo estas 1 Sm, pro kiu ĉiu membro ricevas senpage la monatan memorskribon & belan klubgazeton „La Kolektanta Esperantisto“. Provnumeron sendas la prezidanto sro G. Strössner, München, 28 Brieffach.

Societo de Geoficistoj Esperantistaj. Alvoko! - Konsiderante, ke la ĉiufaka oficistaro (komerca, industria, banka, k. c.) multege helpas la disvastigon de Esperanto, precipe en la komerco kaj industrio, uzante Esperanton por internacie pritrakti, ekster ĉia religia aŭ politika demando, la moralajn kaj materialajn interesojn de la oficistoj, ni opinias, ke estas necese fondi societon de geoficistoj.

Tiel — ni petas ĉiujn gekolegojn, kiuj volas kunlabori al la efektivigo de nia projekto, ke ili konigu sin al Sro Frans Schoofs Kleine Beerstraat, 45, Antwerpen.

Internacia Ordeno por Etiko kaj Kulturo. Denove Esperanto havas grandan

venkon! La „Internacia Ordeno por Etiko kaj Kulturo“, kiu havas reprezentantojn en ĉiuj kulturlandoj kaj al kiu apartenas multaj grandaj scienculoj kaj pensuloj, enigis la enkondukon de Esperanto en sian principaron.

Ni Esperantistoj nun devas traŭzi tiun ĉi sukceson de nekalkulebla graveco, per tio, ke ĉiuj esperantistaj samideanoj interisigos pri la alta kulturmovado. Tuj kiam ni Esperantistoj pruvos al la ordeno nian intereson, Esperanto estos oficiale enkondukita.

Oni jam planas la eldonadon de la fama revuo „Dokumentoj de l' Progreso“ en Esperanto, same la publikadon de epokofara artikolo de nia fama samideano Prof. Dro Forel. Sed por solvi tiujn - ĉi problemojn, ni bezonas la helpon de ĉiuj esperantistaj samideanoj senkonsidere je stato, sekso, partio aŭ religio. La ordeno jam kreis specialan „Centran Oficejon por Esperanto“ kaj donis al ni okazon planege valorigi ĉiujn preferojn de niaj idealoj.

La „Internacia Ordeno por Etiko kaj Kulturo“ estas libera unuiĝo de sociale pensantaj kaj sentantaj homoj kiuj serĉas la veraĵon kaj ne estas ligitaj per dogmo.

Celkonscia gvidado do estas garantiita kaj estas honora devo de ĉiu esperantista samideano subteni ĉiurilate la ordenon per sia eniro kaj tiel ne nur helpi ĝin solan, sed ankaŭ la Esperantismon; ĉar kun la definitiva enkonduko en tiun - ĉi maestan rondon la pozicio de Esperanto en la scienco estas ĝenerale garantiita. Oni senpage mendu regularon kaj principaron de l' ordeno el la suba oficejo.

Internacia Ordeno por Etiko & Kulturo.

La Centra Oficejo por Esperanto:
Dro Fr. Uhlmann, Huttwil

(Svisujo).

Универсальная Эсперанто-Ассоциация.

Universala Esperanto-Asocio.

S. Peterburgo. Estas publikigita Universitata gvidfolio. Adreso de la Delegito: Aleksandro Zajcev, studento. Peterburg. storona. Mytninskij per. 3, loĝ. 55.

Kursko. En la Kurska rendo de esperantistoj s-ro Baranov legis „Pri utileco de Esperanto por la Komerco“.

Bobrujsko. Delegito de U. E. A. ingeniero G. Ettinger forlasis la urbon & tiu posteno vakas. — S-ro Ettinger nun loĝas en Riga,

Нанси (Франція). Делегатъ гор. Нанси, г. Т. Марескель, профессоръ лица, извѣщаетъ, что при содѣйствіи УЭА изданъ на языкѣ Эсперанто Университетскій справочный листокъ. Лица интересующіеся преподаваніемъ въ нансійскомъ университетѣ благоволятъ обращаться за справками по адресу: S-ro T. Maresquell 109, rue Isabey, Nancy, France.

Новые Делегаты и измѣненія:

Novaj Delegitoj & Ŝanĝoj:

Екатеринодаръ. Александръ Закжевскій, Борзиковская ул. 55.

Ekaterinodaro. Aleksandro Zakrjevski, Borzikovskaja ul. 55.

Завѣрце. Петроковской губ. Максимилианъ Витковскій, Акц. Тов. „Завѣрце“.

Zawiercie, gub. Petrokovsk. Maksimiliano Witkowski, Акс. Тов. „Zawiercie“.

Кишиневъ. В. В. Воздвиженскій, I Мужская гимназія.

Kišinev. V. V. Vozdviĵenski, I Vira gimnazio.

Кронштадтъ. Петръ Колышко. Соборная 6, кв. 12.

Kronstado. Petro Kolyŝko. Sobornaja 6, loĝ. 12.

Луковъ. Люблинской губ. Ф. Вѣшевскій, Стодольна ул.

Lukow, gub. Lublin. F. Wierzchowski. Stodolna ul.

Минскъ. Д-ръ Антонъ Недзведзскій. Подгорный пер. 4.

Minsko. D-ro Antoni Niedźwiedski. Okcidentrusuja Distrikta Delegito. Estro de la „Gazetara Fako“ de T. E. K. A. Podgorni per. 4.

Оренбургъ. Евгеній Исаевъ. Форштадтъ, Углицкая, д. Леонтьева.

Orenburgo. Eŭgeno Isaev. Forŝtadto. Uglickaja, d. Leontjev.

Петербургъ. Вицеделегатъ: Рейнгольдъ Лоренсонъ. Гороховая 7.

Peterburgo. Vicdelegito: Rejnholdo Lorenson, Gorohovaja 7.

Тимихово. Яросл. губ. И. Ширяевъ.

Timihovo. Jaroslav gub. J. Širajev.

Славянская Станица. Кубанской обл. Андрей Пунько.

Slavianskaja Stanica. Kubanskaja obl. Andreo Punjko.

Novaj Esperantiaj Entreprenej:

Саратовъ. Бюро топографическихъ, землемѣрныхъ, геодезическихъ и землеустроительныхъ работъ. Московская, 118, Тел. 188.

Saratovo. Oficejo de topografiaj, termezuraj, geodeziaj & terteknikaj laboroj. Moskovskaja 118, Tel. 188.

ЖЗВЪЩЕЖІЕ.

Приступивъ къ составленію дополнительнаго списка заголовочныхъ словъ, не вошедшихъ въ русско-эсперантскій словарь д-ра Ж. Корзлинскаго, и желая, чтобы означенный списокъ возможно полнѣе отвѣчалъ потребностямъ минуты и, въ частномъ случаѣ, читателей нашего журнала, редакція „Звѣзды Риги“ обращается ко всѣмъ лицамъ, имѣющимъ возможность дать полезныя указанія или коимъ просто встрѣтилась потребность въ переводѣ слова отсутствующаго въ упомянутомъ словарѣ, съ просьбою оказать ей посильную помощь.

По мѣрѣ накопленія матеріала и при первой возможности, мы имѣемъ въ виду приступить къ печатанію въ одномъ изъ ближайшихъ нумеровъ „Звѣзды Риги“ алфавитнаго списка этихъ словъ съ ихъ переводомъ на Эсперанто, который, будучи изданъ отдѣльно, могъ бы послужить прекраснымъ дополненіемъ къ лучшему изъ всѣхъ до сей поры изданныхъ русско-эсперантскихъ словарей, каковымъ безспорно является словарь М. Корзлинскаго, просмотрѣнный д-ромъ Л. Л. Заменгофомъ.

LITERATURA FAKO.

Leo Tolstoi.

LA MORTO DE IVANO ILJIĈ.

Novelo.

Ĉapitro III.

Tiel iris la vivo de Ivano Iljiĉ dum 17 jaroj post la edziĝo. Li estis jam longe servinta kiel prokuroro, rifuzinta iajn proponojn de translokiĝo, ĉar li aspiris pli dezirindan oficon, kiam neatendite okazis unu malagrabla cirkonstanco, preskaŭ tute rompinta lian vivtrankvilon, Ivano Iljiĉ esperis esti nomita prezidanto de la tribunalo en universitata urbo, sed Goppe iel antaŭ li faris necesan viziton kaj ricevis tiun oficon. Ivano Iljiĉ koleriĝis, komencis fari riproĉojn kaj malpaciĝis kun li kaj kun sia propra estraro; li ĉesis ĝui avoron de siaj superuloj, kaj ĉe la sekvinta oficono oni denove lin preterlasis.

Ĝi okazis en la jaro 1880-a, la plej ĉagreniga en la vivo de Ivano Iljiĉ. En tiu jaro montriĝis, unuflanke, ke la salajro ne sufiĉas por la vivo; aliflanke — ke ĉiuj lin forgesis kaj tion, kio ŝajnis al li la plej granda kruela maljusteco rilate al li, aliaj rigardis, kiel afero la plej ordinara. Eĉ la patro ne konsideris sia devo helpi al li. Li sentis ke ĉiuj lin forlasis, opiniante lian situacion kun 3500 rubloj da salajro, la plej normala kaj eĉ feliĉa. Sentante la maljustaĵojn, faritajn al li, la ĉiaman riproĉadon de l' edzino, kaj la ŝuldojn neeviteblajn pro la vivo ne laŭenspeza, — li sola sciis, ke lia situacio estas tute ne normala.

Por la somero de ĉi tiu jaro, dezirante ŝpari iom da mono, — li prenis forpermeson kaj veturis kun la edzino pasigi la someron en la bieno de ŝia frato.

En la kamparo, libera de oficaj devoj — Ivano Iljiĉ la unuan fojon en sia vivo komencis senti ne nur enuon, sed sopir-

adon, netolereblan, kaj decidis, ke li ne povas plu vivi en tia stato, sed devas entrepreni iajn decidajn klopodojn por ĝin plibonigi.

Pasiginte sendorman nokton, dum kiu Ivano Iljiĉ la tutan tempon marŝadis tien kaj reen sur la teraso, li decidis veturi Peterburgon, por klopodi kaj puni ilin, — siajn superulojn, ne sukcesintajn ŝati liajn meritojn, por trovi oficon en alia ministerio. La morgaŭan tagon, spite ĉiuj malkonsiloj de l' edzino kaj bofrato, — li for veturis Peterburgon.

La sola celo de lia vojaĝo estis: elpeti oficon kun kvin mil rubloj da salajro. Li jam ne havis plu ian specialan preferon por ia ministerio, tendenco aŭ speco de agado. Li bezonis sole oficon — oficon kun kvin mil rubloj; ĝi estu en la administracio, en ia banko, ĉe la fervojaj aferoj, en la institucioj de l' Imperiestrino Mario, eĉ ĉe limimpostejo, — sed la kvinmilrublan salajron li nepre devis havigi kaj nepre forlasi la ministerion, kie oni ne sciis lin ŝati.

La vojaĝo de Ivano Iljiĉ havis mirindan neatenditan sukceson. En Kursko en lian vagonon de l' unua klaso eniris F. S. Iljin, lia konato, kaj sciigis al li telegramon, — ĵus ricevitan de l' kurska guberniestro, — pri tio, ke en la ministerio tiujn ĉi tagojn estas okazonta granda ŝanĝo: la oficon de Petro Ivanyĉ oni donas al Ivano Simeonyĉ.

La atendata ŝanĝo, krom ĝia signifo por Rusujo, havis speciale gravan valoron por Ivano Iljiĉ, dank' al tio, ke ĝi, farante pli altranga novan personon, Petro Petroviĉ, kaj evidente lian amikon, Zaharo Ivanyĉ, — estis en plej alta grado favora

por Ivano Iljiĉ. — Zaharo Ivanyĉ estis kolego kaj amiko de Ivano Iljiĉ.

En Moskvo la sciigo konfirmiĝis kaj, veninte Peterburgon, — Ivano Iljiĉ trovis Zaharon Ivanoviĉon kaj ricevis promeson de certa, bonsalajra ofico en sia antaŭa ministerio de justeco.

Post unu semajno li telegrafis al la edzino: „Zaharo anstataŭ Miller ĉe unua raporto mi ricevas destinton“.

Dank' al tiu ŝanĝo de oficistoj, Ivano Iljiĉ neatendite ricevis en sia antaŭa ministerio postenon, kiu lin altigis je du gradoj super liaj kolegoj: kvin mil rubloj da salajro kaj tri mil kvincent rubloj por vojaĝo al la loko de lia nova ofico.

La tuta kolero kontraŭ liaj antaŭaj malamikoj kaj kontraŭ la tuta ministerio estis de li forgesita kaj Ivano Iljiĉ sentis sin tute feliĉa.

Ivano Iljiĉ revenis vilaĝon gaja, kontenta, kia li jam delonge ne estis. Paraskovio Feodorovna ankaŭ fariĝis pli gaja, kaj ili dume haltigis sian interbataladon. Ivano Iljiĉ rakontadis pri tio, kun kiaj honoroj li estis akceptata de ĉiuj en Peterburgo, kiel ĉiuj liaj malamikoj estis hontigitaj kaj nun flatadas lin kiel oni envias lian situacion kaj precipe pri tio, kiel forte li estis amata de ĉiuj en Peterburgo, Paraskovio Feodorovna aŭskultadis tion, ŝajnigante, ke ŝi ĝin kredas; ŝi nenion kontraŭdiris, sed sin okupis nur per projektoj de nova aranĝo de l' vivo en la urbo, kien ili estis transveturontaj. Ivano Iljiĉ kun ĝojo vidis ke tiuj planoj estis liaj planoj, ke ili denove sin interkonsentas, kaj ke ĝia iom konfuziĝinta vivo renovigas siajn karakterizajn ecojn: la gajan agrablecon kaj konvenecon.

Ivano Iljiĉ alvenis por mallonga tempo. La 10-an de septembro li devis iniciigi en sia nova ofico kaj plie li bezonis temp-on por sia instalado en la nova loko: transveturigi ĉion el la provinco aĉeti, mendi ankoraŭ multon — unuvorte instaligi tiel kiel ĝi estis decidita en lia animo, kaj preskaŭ tute konforme al la revoj de Paraskovio Feodorovna.

Kaj nun kiam ĉio tiel sukcese aranĝiĝis, kiam lia celado plaĉis al la edzino, dum ili tiel malmulte kunloĝadis, — ili tiel interamikiĝis, kiel neniam okazis eĉ en la unuaj jaroj de ilia geedza vivo.

Ivano Iljiĉ intencis eĉ tuj preni la familion kun si, sed la insistaj petoj de la fratino kaj bofrato kiuj subite montris afablajn kaj parencajn sentojn al Ivano Iljiĉ kaj lia familio, faris tion, ke Ivano Iljiĉ forveturis sola.

Ivano Iljiĉ forveturis, kaj la gaja stato de l' animo, kaŭzita de lia sukceso je l' kariero kaj de la konsento kun la edzino, ne forlasadis lin la tutan tempon. Troviĝis ĉarma loĝejo, — pri kio jam delonge revis la geedzoj. Vastaj altaj, malnovstilaj salonoj; grandioza komforta kabineto, ĉambroj por la edzino kaj la filino, lernoĉambro por la filo, — ĉio estis kvazaŭ intence elpensita por ili. Ivano Iljiĉ mem okupiĝis je l' instalado: li elektadis tapetojn, aĉetadis meblojn, precipe el malnovaĵoj, kies stilo ŝajnis al li aparte comme il faut'a, — plie ŝtofojn, por tegi kaj tapeti, — ĉio plimultiĝadis kaj atingadis la idealon, kiun li celis. Kiam ĉie estis duonaranĝita, — la rezultato superis liajn revojn. Li jam antaŭsentis, kiun distingindan, elegantan kaj nevulgaran karakteron prenos la loĝejo kiam ĝi estos preta. Ekdormante, li imagadis al si la salonon, kia ĝi estos. Rigardante la gastoĉambron, ankoraŭ ne finitatan, — li jam kvazaŭvidis la kamenon, ĝian ekranon, la bretaron, la seĝetojn, — tie ĉi kaj tie metitajn diversmaniere, la pladojn kaj telerojn sur la muroj kaj la bronzaĵoj, kiam ili ĉiuj estos lokitaj. Lin ĝojis la imagado de tio, kiel Paŝa kaj Lizanjka ekmiros pri tio: ili ankaŭ scias ŝati tian elegantecon. Ili tute ĝin ne atendas. Ĉefe, li estis fiera pri tio, ke li sukcesis trovi kaj malkare aĉeti la antikvaĵojn dank' al kiuj ĉio aspektis tute aparte aristokratece. En liaj leteroj li intence priskribis ĉion pli malbona, ol ĝi estis. Ĉio ĉi tiel lin interesis, ke eĉ la nova ofico lin ŝatantan sian profesion interesis malpli, ol li estis atendinta. Dum la kunsidoj li havis minutojn de distreco, li meditis pri tio, kiaj kornicoj pli taŭgas por la kurtenoj: rektaj aŭ kurbigitaj. Li estis tiel okupita je tio, ke li mem ofte klopodis, alilokadis eĉ meblojn kaj mem alpendigadis kurtenojn. Foje, grimpinte sur ŝtupetaron, por montri al la ne ĝuste lin kompreninta tapetisto, kian drapiron li deziras, li

faris falsan paŝon kaj apenaŭ ne falis, sed, estante forta kaj lerta homo, li tamen trafis sur la ŝtupetaron, ekfrapinte sian flankon kontraŭ la anso de l' fenestra kadro. La kontuzo lin iom doloris, sed la doloro baldaŭ ĉesis. Ivano Iljiĉ sentis sin la tutan tempon aparte gaja kaj sana. Li skribis: mi sentas, kvazaŭ mi plijuniĝis je 15 jaroj. Li intencis fini en septembro, sed ne povis esti preta antaŭ la mezo de oktobro. Kompense, ĉio estis ĉarmiga: tion diris ne nur li mem, sed tiel opiniis ankaŭ ĉiuj kiuj vidis.

En la realeco estis la samo, kion havis ĉiuj homoj ne tute riĉaj sed deziranta imiti la riĉulojn kaj pro tio similas unu al alia: pezaj silkaj ŝtofoj, ebono, floroj, tapiŝoj kaj bronzaĵoj, malhelaĵoj kaj brilaĵoj ĝi estis objektoj, kiujn la homoj de aparta speco havigas al si, por simili siajn samspeculojn. Li atingis tian gradon de similigo, ke ĝi estis eĉ ne atentinda; sed al li ĉio ĉi ŝajnis io eksterordinara. Kiam li, renkontinte la siajn ĉe la stacidomo, alvenigis ilin en sian lumigitan tutpretan loĝejon, kaj la lakeo kun blanka kravato, malfermis la pordon en la vestiblon, ornamitan per floroj, kaj poste ili eniris en la gastoĉambron, kabineton, ek-kriante pro plezuro, — li estis tre feliĉa, montrante al ili ĉion kaj ebriiĝante de iliaj laŭdoj; lia vizaĝo radiadis pro plezuro. La saman vesperon, kiam ĉe la tetrinkado Paraskovio Feodorovna demandis lin, interalie, kiel li estis falinta, — li ekridis kaj figurante montris, kiamaniere li estis falinta kaj ektimiginta la drapiriston.

— Ne vane li estas gimnastikulo. Iu alia mortigis sed mi ricevis nur frapeton, — jen ĉi tie, — ĉe altuŝo, — doloras, sed la doloro jam pasas: nur blua makulo restas.

Ili komencis vivi en la nova loĝejo, en kiu, kiel okazas ĉiam, — hejmiĝinte — ili rimarkis la mankon de unu ĉambro. Nun ili havis ankaŭ pli grandajn morrimedojn en kiuj, laŭkutime, nur iomete, — in 500 rubloj mankis. Entute ili vivis tre bone. Aparte bone ili sin sentis la unuan tempon, kiam ne ĉio estis ankoraŭ aranĝita kaj restis io por aranĝi: aĉeti, mendi, transloki, reordigi. Kvankam okazis iaj malkonsentoj inter la geedzoj, ta-

men ambaŭ estis tiel kontentaj kaj havis tiom multe por fari, ke ĉio finiĝadis ordinarare sen grandaj malpacoj. Kiam nenio plu restis oranĝota, ili komencis iomete enui kaj senti mankon de io, sed baldaŭ ili havis jam konatiĝojn, kutimojn, — kaj la vivo pleniĝis.

Ivano Iljiĉ, pasiginte la matenon en la juĝejo, ĉiufoje revenis por la tagmanĝo, kaj la unuan tempon lia humoro estis bona, kvankam iom suferanta, dank' al la loĝejo. (Ĉiu makulo sur la tablotuko, sur silkaĵo, deŝirita ŝnuro ĉe kurteno igis lin malbonhumori. Li uzis tiom da peno por ĉion aranĝi ke ĉiu difektaĵo lin dolorigis). Sed entute la vivo de Ivano Iljiĉ iradis tiel, kiel, laŭ lia kredo, devis fluadi la vivo: facile, agrable kaj konvene. Leviĝinte je la 9-a, li trinkis kafon, legis gazeton, poste vestis sian uniformon kaj veturis al la juĝejo. Tie lin atendis jam tute preta la jungaĵo, en kiu li kutimis labori. Petantoj, informoj en la kancelario, la kancelario mem, la kunsidoj, publikaj kaj administraciaj, — jen kio lin okupadis. Kaj rilate al tio necese estis forigi ĉion krudan, realvivan, malordigantan la regulan procedon de l' oficaĵ aferoj; oni ne devis permesi iajn aliajn rilatojn, krom la oficaĵ, tiuj rilatoj ne devas havi aliajn motivojn krom la oficaĵ kaj la rilatoj mem devas esti ekskluzive oficaĵ. Ekzemple, venas homo kaj deziras ion ekscii. Ivano Iljiĉ, kiel ne ofica persono, ne devis havi rilatojn al tiu homo, sed se ekzistas rilato de tiu homo al li, kiel al membro de la tribunalo, — tia rilato, kia povas esti esprimata sur titolita papero, — en la limoj de tiuj rilatoj Ivano Iljiĉ faras ĉion, nepre ĉion, kion li povas, ŝajnigante humanajn afablajn rilatojn, t. e. li sin montras gentila. Tuj kiam finiĝas la oficaĵ rilatoj, finiĝas ĉio alia. Tiun lertecon, por aparigi la ofican flankon de l' afero, ne ĝin intermik-sante kun lia reala vivo, Ivano Iljiĉ posedis en la plej alta grado; per longa praktiko kaj talentoj li ĝin ellaboris ĝis tia grado, ke li eĉ, simile al virtuoza, permesis al si iafoje, kvazaŭ ŝerce, intermiksi la humanan kaj la ofican rilatojn. Li tion permesis al si, ĉar li sentis en si fortojn ĉiam laŭbezzone ree uzi la solan ofican rilaton kaj forigi la humanan.

Ivano Iljiĉ sukcesis ĝin fari ne nur facile, agrable kaj konvene sed eĉ majstrece. Intertempe li fumis, trinkis teon, interparolis iomete pri la politiko, iomete pri la komunaj aferoj, iomete pri la ofidonoj. Kaj laca, sed kun sento de virtuoza, perfekte ludinta sian partituron, unu el la unuaj violinoj de l' orkestro, li revenis hejmen. Hejme la filino kaj patrino estis ien veturintaj, aŭ havis ian viziton; la filo troviĝis en gimnazio, preparadis la lecionojn kun la ripetitoroj kaj lernis akurate tion, kion oni lernigas en la gimnazio. Ĉio estis bona. Post la tagmanĝo, se ne venis gastoj, Ivano Iljiĉ legis iafoje multe priparolatan libron kaj vespere sidiĝis labori, t. e. legis dokumentojn, infermiĝis en la leĝlibroj, — komparis la respondojn de l'akuzitoj kaj atestantoj, notis la leĝparagrafojn, aplikeblajn al la juĝata afero. Ĝi lin nek enuigis, nek ĝojigis. Se li enuis — li povis tiam ludi vinton, sed se la partio por la vinto mankis, la ofica okupado tamen estis pli agrabla, ol pasiĝi la tempon senokupe aŭ kun la edzino. Por plezuro Ivano Iljiĉ aranĝis tagmanĝojn kun nemultaj gastoj, iafoje li invitis nur distingindajn gemondanojn. Li pasiĝis la tempon kun ili, tiel ke ĝi imitu ordinaran tempopasigon de tiaj homoj, same, kiel lia gastoĉambro similis ĉiujn aliajn gastoĉambrojn de sia rondo.

Unu fojon ili havis eĉ balon kaj oni dancis. Ivano Iljiĉ sentis sin gaja, kaj ĉio pasis bone, okazis nur grava malpaco kun la edzino pro la tortoj kaj bombonoj. Paraskovio Feodorovna havis sian propran projekton, sed Ivano Iljiĉ insistis, ke oni ĉion mendu ĉe sukeraĵisto, fama pro altaj prezoj. Li prenis multe da tortoj; la geedzoj malpaciĝis pro tio, ke la tortoj restis, kaj la sukeraĵisto prezentis kalkulon je 45 rubloj. La malpaco estis granda kaj malagrabla, tiel ke Paraskovio Feodorovna diris al li: „malsaĝulo, senpripensa“. Li kaptis sin ĉe la kapo kaj pro kolero aludis disiĝon. Sed la balo mem estis gaja. Ĉeestis distingindaj ge-

mondanoj, kaj Ivano Iljiĉ dancis kun la princino Trufonov, fratino de tiu, kiu estas konata, kiel fondistino de l'institucio „Forigu vi mian ĉagrenon“. La oficaĵoj de Ivano Iljiĉ estis ĝojoj de egoismo; la mondanaj ĝojoj estis ĝojoj de vanteco, sed liaj veraj ĝojoj estis ĝojoj de la vintludo. Li konfesis, ke, post ĉio, post iaj ajn malĝojigaj okazintaĵoj en lia vivo, — la ĝojo, kiu, kiel kandelo, brulis antaŭ ĉiuj aliaj — estis, vinti*) kun bonaj ludan oĵ — nekriuloj kaj nepre kvarope (ludi kvinope estas ja tre malagrabla, kvankam mi ŝajnigas, ke mi ĝin tre ŝatas, (pensis Ivano Iljiĉ), kaj partopreni spritan seriozan ludon (kiam la kartoĵoj favoras), poste vespermanĝi kaj trinki glason da vino. Kaj ĉiufaje post la vintado, precipe, kiam li havis malgrandan gajnon (la granda estus malagrabla), Ivano Iljiĉ eklitiĝis en aparte bona humoro. Tiel ili vivis. Ilia rondo de konatoj konsistis el plej distingindaj personoj: altranguloj kaj junuloj. Pri la konataro — la edzo, edzino kaj filino opiniis tute konsente kaj, sen antaŭa interkonsento, egale forpuŝadis de si kaj sin liberigadis de ĉiuspecaj amikoj kaj parencoj — malelegantuloj, laŭamike venantaj al ili en la salonon kun japanaj pladoj ĉe la muroj. Baldaŭ tiaj amikoj — malelegantuloj ĉesis veni, kaj ĉe gesinjoroj Golovin' restis nur la plej distingindaj vizitantoj. La junuloj flirtadis kun Lizanjka, kaj juĝa esploristo, Petriŝĉev, filo de Demetrio Ivanyĉ Petriŝĉev, kaj unika heredanto de lia havo, komencis amindumi kun Liza ĝis tia grado, ke Ivano Iljiĉ jam priparolis kun Paraskovio Feodorovna, ĉu eble jam decas entrepreni promenadon en glitveturilo kaj aranĝi spektaklon? Tiel ili vivis. Kaj ĉio iris tiamaniere, senŝange, kaj ĉio estis tre bona.

El la rusa lingvo tradukis.

F-ino A. ŜARAPOV.

(daŭrigota)

*) „Vinto“ estas rusa vario de la angla kartludo „visto“, postulanta silentadon dum la lupo. La angla nomo „whist“ — admono al silento.

F A J R E R O J.

La korvo kaj la vulpo.

Laŭ la originalo de Jean de La Fontaine.
Esp. F-ino M. Küster, Magdeburg.

Sur arbo majstro korvo sidanta
En sia beko fromaĝon tenis;
Pro laodoro alloganta
Kun tiuj ĉi vortoj vulpo venis:
„He, bonan tagon, korva moŝto via
Tiel ĉarma kaj bela, laŭ juĝo mia,
Sen mensog', se al la plumaro
Egalas kanto de vi, en la arbaro
Inter ĝiaj loĝantoj fenikso estas vi“.
La korvo raviĝas pri tia diraĵo.
Belan voĉon volas montri li
Malfermante la bekon. Jen falas rabaĵo.
La vulpo ĝin kaptis kaj diris: „Karulo,
Sciu: ĉiam la flatulo
Vivas per kostoj de l' aŭskultanto;
Fromaĝon meritas la instruanto“.
La korvo, hontema kaj konfuza,
Ĵuris estonte fariĝi pli ruza.

El Germana Esperanto-Gazeto

La du sortoj.

Mi vidis, ke oni portadis la keston,
Malbelan kaj simplan sur manoj...
„La harpo—plej garde“—mi legis la peton
Sur flanko de l' kesto, irinte post anoj...
En la amaso ŝi estas, kaj time rigardas,
Kaj larmoj bruladas sur ŝiaj okuloj...
En ili mi legas: „la koro—tre garde“...
Oni ŝparigis la harpon sub la tabuloj,
Kaj ree trankvile ĝi kantas,
Sed jam detruita jen estas la koro,
Tre klara, kaj pura, kaj nun jam silentas...
Per la kruela amaso en ia la horo
Estis ja ĝi ektruita kaj nun jam ne batas..

M. BUIVID.

Riga, 1911.

El „Kantoj de Printempo“.

Sin vestis arbaro per verda ornam'
Ekkantis sorĉist' — najtingalo,
Kaj kor' malfermiĝis por sento de am',
Forgesis pri vivo — batalo.
Ho, bela printemp', reviviĝo de l' ter'!
Ho, montoj, riveroj, arbaroj! —
Forflugis malĝojo, forflugis sufer',
Foriĝis danĝeroj kaj baroj,
Kaj regas nur ĝojo, nur ĝojo sen lim'...
Printempo revenis al tero,
Revenis trankvilo al mia anim',
Trankvilo, gajeco, espero.
Ho, nun mi ne volas jam pensi pri mort',
Mi vivon kaj amon deziras.
Mi povas ankoraŭ batali kun sort' —
Printemp' al batalo inspiras.
Al kantoj inspiras printempa aer'
Kaj kantoj elfluas per ondo;
Ne diras jam ili pri kora sufer',
Sed ĝojon profetas al mondo.

GEORGO DEŠKIN

Kovno, 1911.

Nerimarkita floro.

Versaĵo en prozo.

de Perzietis.

Mi havas bonan aŭ malbonan kutimon — farante eĉ simplan promenadon, mi ne ŝatas la eluzitajn, malnovajn voĵetojn, sed volonte vagadas tien aŭ alien rekte tra arbustaĵoj kaj densaĵoj, precipe se al mi ŝajnas, ke la uzitaj voĵetoj estas tre malrektaj, kio okazas plej ofte.

Sed tio estas ĉiufoje rekomendinda.

Farante tiel unu belan tagon, mi neatendite troviĝis en ia kavo, en kiu, Dio mem scias, kiam iu homo vagadis.

Mia koro batas simile al martelo, ŝvito fluegas. Mi sidiĝas sur falinta arbo—mortinto de iama gracia belkreska tremolo. La vetero estas trankvila. La ankoraŭ vivaj gefratoj, tremoloj, tremigas siajn foliojn. Mallaŭte, senmove la tilioj sonĝas. Kliniĝinte, kvazaŭ meditante, pri la estintaj kaj forflugintaj revoj, staras ulmo. En la kavo mem oni vidas nur simplan herbon arbaran, inter kiu vidiĝas eĉ kelkaj floroj. Simile al neĝaj flokoj aŭ pecetoj de disŝirita amletero brilas

sur la flankoj de l' kavo, sub arbustajoj la konata herbeja trifolio ĉirkaŭita de siaj verdaj folioj, ĉio estas tiel kutima. Longedaŭre mi ne rigardas tion.

Mia frunto sekigās. La koro batas pli trankvile.

Reen el la kavo! En la montojn — en la montoj estas pli bele. Sed jen, farinte kelke da paŝoj, mi eksentas nekutiman, precipe ĉarman odoron — malofte troveblan. Mi estis batinta per la piedoj iun floron. La trunketo de la floro estis rompita. De scivoleco mi kliniĝas. Mia koro ekdoloras — mi mem ne scias kial. Mi konas multe da floroj, sed tian mi vidas unuafoje. La folioj estas tiel verdaj! La floroj havas tiel malfacile difineblan, sed por la okuloj tiel agrablan koloron! Mi volas ĝin alkroĉi sur mian bruston — estus por la aliaj miriginde. Sed apenaŭ mi ĝin ektuŝas, la folioj de la floro disfalas sur la teron kaj eletendas ankoraŭ pli multe da ravantaodoro.

Sekve ĝi jam maljuniĝis, kaj nepre defalus hodiaŭ aŭ morgaŭ, de neniuj piedbatita, sed ankaŭ de neniuj rimarkita.

Mia koro vere ekdoloris. Kruela sorto — mi ekpensis; ĝermas, kreskas, burĝoniĝas, floras tiel mirinde bela, tiel ĉarmodora floro en kavo, kie ĝiaodoro disvastiĝas kaj malaperas inter la plej primitivaj elvaporkoj, kie ĝiajn florojn neniuj, neniuj vidas. Ĝi neniun, neniun ĝojigas! Por la ranoj kaj cikadoj ĝi ja ne estas grava.

Mia koro denove ekdoloras, eble tial, ke ĝi, same kiel multaj aliaj, estas proksime parenca kun la nerimarkita floro. Kaj ĉiuj koroj batas tiel varme, tiel varme, sed la varmeko elvaporigās en la grandan kavon de la mondo, neniun varmigan...

Plej ofte ni rimarkas ilin nur tiam, kiam ili jam estas dispremitaj de niaj piedoj.

El latva lingvo tradukis

J. Elert — Riga.

RIDFAKO.

Sur ĉiu flanko tri.

El Germana Esperanto-Gazeto.

Ĉe la fenestro sidis
Brodante Elza. Ŝi
Ses fruntobuklojn havis,
Sur ĉiu flanko tri.
Junulo preterpasis
Kun koro da pasi',
Ses harojn sur la lipoj,
Sur ĉiu flanko tri.
Kaj antaŭ la fraŭlino
Ekamindumis li,
Ses kisojn ĵetis supren,
Al ĉiu flanko tri.
La patro tion vidis,
Kaj kun indigna kri'
Ses batojn al li donis,
Sur ĉiun flankon tri.

Laŭ germ. lingvo esperantigis
Fino M. Küster.

Demando. Kial la piuloj estas tiel maloftaj?

Respondo. Certe ĉar ili estas ja veraj diamantoj.

Demando. Kiu estas la majstro por ĉiuj manoj?

Respondo: Gantisto.

Библиография.

Bibliografio.

* Д-ръ В. А. Копосовъ. Международнъ языкъ Эсперанто. Его возникновение, составъ, строй, значение и распространение. (Публичная лекція) 2-ое издание. Симбирскъ, типо-литография Губернскаго Правленія, 1911.

Въ эсперантской литературѣ существуетъ уже нѣсколько подобнаго рода произведеній, чему конечно можно только радоваться. Вопросъ о международномъ языкѣ вообще, и о языкѣ Эсперанто въ частности, настолько обширенъ и важенъ, что онъ занимаетъ благородные умы культурнаго человечества уже давно и очень давно. Каждый новый поборникъ идеи всеобщаго вспомогательнаго международнаго языка находитъ все новые и новые, безусловно важные мотивы необходимости такого языка и старается увлечь за собою своихъ собратьевъ, которымъ по какимъ либо причинамъ, не посчастливилось познакомиться съ этимъ величайшимъ, въ наше время самой жизнью выдвинутымъ на первый планъ, вопросомъ и съ тѣмъ, на столько этотъ вопросъ уже разрѣшенъ широкимъ распространениемъ языка Эсперанто и его исключительной и неопровержимой пригодностью, какъ для всевозможныхъ философскихъ, научныхъ, литературныхъ и политическихъ цѣлей, такъ и для всесторонней практической жизни.

Д-ръ В. А. Копосовъ въ своей книгѣ, вѣрнѣе лекціи, какъ нельзя лучше знакомитъ читателя съ исторіей возникновенія идеи международнаго языка, эволюціей этой идеи, первыми попытка-

ми практического ея осуществленія, дальнѣйшимъ развитіемъ этихъ попытокъ и, подробнѣе останавливаясь на исторіи возникновенія, составѣ, строѣ, значеніи и распространеніи языка Эсперанто, ясными логическими доводами убѣждаетъ читателя въ томъ, что кратчайшій и вѣрнѣйшій путь идеи международного языка съ ея практическимъ осуществленіемъ уже найденъ и что къ этому кратчайшему пути ведетъ насъ единственно языкъ Эсперанто.

Приведеніемъ мнѣній великихъ людей прошедшихъ вѣковъ и нашихъ знаменитыхъ современниковъ, авторъ краснорѣчиво подчеркиваетъ всю важность вопроса и безусловную основательность утвержденія, что этотъ вопросъ разрѣшенъ уже языкомъ Эсперанто и что необходимо только всѣмъ и каждому потрудиться надъ его дальнѣйшимъ распространеніемъ. Отъ интенсивности этой работы зависитъ скорость наступленія окончательнаго торжества языка Эсперанто.

Мы желаемъ этой брошюрѣ самаго широкаго распространенія и особенно рекомендуемъ ознакомиться съ ея содержаніемъ всѣмъ собирающимся выступать съ публичными докладами и лекціями о международномъ языкѣ.

М. Элертъ (Омскъ).

Saluto al Belgujo. Poezio de H. Menalda. Deventer Muziko de F. de Ménil. Parizo, Eldonejo „Espero“, Princenstrato 48, Hago, Nederlando.

Du paĝoj da kanto je la honoro de Belgujo, kiel la lando internacia precipe. La melodio estas simpla sed interesa; markita per la fortaj notoj de l' takto la duobla „orgenpunkto“ (toniko & kvinto) donas al la melodio konvene ĝustan, triumfante solenan, preskaŭ kantikan karakteron kun eklezia nuanco; ĝi estas „himno-marŝo“, kiel nomis Glinka la finalon de l' opero „La vivo pro la Caro“, „Slavsja“ (estu glora). Uzante la okazon, mi notu al s-roj esperantaj muzikverkistoj pri la novaĵo de la notpresa tehniko: sur metala tabulo oni faras specialan sulkon, en kiun oni enŝovas metalan lameton, similan al riglo de

infana penalo. Sur tiu lameto oni gravuras la tekston, kiu estas facile anstatebla laŭ deziro per alia. Tiu estas la novaĵo de germana nota presarto. Germano gravuras sur la tabulo, ni supozu, operon de Wagner, gravurante la tekston en sia gepatra lingvo sur la ŝoveblaj lametoj, presas necesan kvanton da ekzempleroj por Germanlando & sendas la tabulojn en Franclandon; kie oni bezonas gravuri nur la tekston en franca lingvo sur novaj lametoj, ĉar la muziko estas jam preta gravurite sur la tabuloj, & enŝovite la novaj lametoj kun francaj vortoj, ĵen ĉio jam estas preta por nova (franca) eldono. El Francujo la tabuloj oni povas sendi en Italujon, kie la lametoj kun franca teksto devas esti eskamotitaj per lametoj kun itala teksto por itala eldono & t. p. Same oni povas presi notojn kun la teksto esperanta, esperanto-rusa, esperanto-franca & t. p. Vsev. Ĉeŝihin — Riga.

Saluto al Belgujo. Poezio de Menalda Deventer, Muziko de F. Ménil. Parizo. Eldonejo „Espero“, Princenstrato 48. Hago. Pri tiu sama muzik-poeziaĵo de iu bone konata kanto-instruistino de nia norda ĉefurbo ni ricevis jenan afablan recenzon:

Die Musik gefällig und angenehm, der Gelegenheit und dem Texte leicht entsprechend, anspruchlos, aber feierlich.

Was die Sprache anbetrifft, die ich zum erstenmal höre, finde ich dieselbe sehr wohlklingend und weich, da sie viele Vokale besitzt, dem Italienischen sehr ähnlich und zum Gesange geeignet.

Edinburg. 9 Juni 1911.

O. A.

Traduko: La muziko — kompleza & agrabla, facile konvena al la okazo & teksto; senpretenda tamen feste solena.

Kio koncernas la lingvon, kiun mi aŭdas unuafoje, mi trovas ĝin tre belsona & mola; ĝi posedas multe da vokaloj & tre similas la lingvon italan; tiel laŭ mia opinio, ĝi estas tre taŭga por la kantado.

O. A. el Peterburgo.

СОДЕРЖАНИЕ.

La Espero, „Надежда“ Международный гимнъ эсперантистовъ, Л. Л. Заменгофа; русскій переводъ Всеволода Чешихина; нѣмецкій переводъ Маріи Ханкель. Эсперанто для Арміи. Н. Г. КОНГРЕССЫ: Рѣчь д-ра Л. Л. Заменгофа при открытіи III Универсальнаго Конгресса въ Кембриджѣ, 30 іюля 1907 г. ВОПРОСЫ ЯЗЫКА: Почему Идо въ роли международного языка не можетъ стать выше Эсперанто? Проф. Кристаллера (продолженіе). ЭСПЕРАНТО НА ПРАКТИКѢ: Преподаваніе. Эсперантская Жизнь. Общества. — УНИВЕРСАЛЬНАЯ ЭСПЕРАНТО-АССОЦІАЦІЯ: Новые делегаты и перемѣны. — ЛИТЕРАТУРНЫЙ ОТДѢЛЪ: Левъ Толстой. Смерть Ивана Ильича, переводъ А. Шараповой (продолженіе). Искры: Воронъ и Лиса, Ивана де Лафонтена, переводъ Маріи Кюстеръ. Изъ „Пѣсенъ Весны“ стих. Георгія Дешкина. Незамѣченный Цвѣтокъ, стихотвореніе въ прозѣ Перцетиса, переводъ И. Элерта. — ВЕСЕЛЫЙ УГОЛОКЪ: На каждой сторонѣ по-три, стихотвореніе, переводъ Маріи Кюстеръ. — БИБЛИОГРАФІЯ.

ENHAVO.

La Espero, Internacia Himno Esperantista de d-ro L. L. Zamenhof. Rusa traduko de Vsevol. Ĉeŝihin, germana traduko de Marie Hankel. Esperanto por la Armeo. N. G. — KONGRESOJ: Parolo de d-ro L. L. Zamenhof ĉe la malfermo de la III Universala Kongreso en Kembriĝo, 12-an de aŭgusto 1907. — LINGVAJ DEMANDDOJ: Kial Ido en la rolo de internacia lingvo ne povas superi la lingvon Esperanto? de Prof. P. Christaller (daŭrigo). ESPERANTO EN LA PRAKTIKO: Instruado. Esperanta vivo. Societoj. — UNIVERSALA ESPERANTO — ASOCIO: Novaj Delegitoj & ŝanĝoj. LITERATURA FAKO: Leo Tolstoj. La Morto de Ivano Iljiĉ. Tradukis f-ino A. Šarapov (daŭrigo). Fajreroj: La Korvo & la Vulpo. Laŭ la originalo de Jean de La Fontaine trad. f-ino M. Küster. El „Kantoj de Printempo“ de G. Deŝkin. Nerimarkita floro, versaĵo en prozo de Perzietis, tradukis J. Elert. — RIDFAKO: Sur ĉin flanko tri, versaĵo, tradukis M. Küster. — BIBLIOGRAFIO.

Редакторъ-Издатель В. Ф. ШМУРЛО.

La Redaktoro-Eldonanto W. F. ŠMURLO

Типографія К. Наркевича и П. Янулевича Елизаветинская ул. № 24.

№ 2467

GERMANA ESPERANTISTO

Monata gazeto por la vastigado de la lingvo Esperanto

Monatsschrift für die Verbreitung der Esperantosprache.

Tiu ĉi gazeto, unu el la plej malnovaj esperantaj ĵurnaloj, estas redaktata esperante kaj germane, kun ĉiam variita enhavo: Originalaj aŭ tradukitaj artikoloj pri ĉiuj temoj, propagando, kroniko, literaturo, bibliografio, korespondo, konkursoj, konsiloj por la praktika vivo, instruoj por lernantoj, oficialaj informoj ktp.

Jara abonprezo 3 M. (1.50 Sm.) en ĉiuj landoj. Prova abono por 6 monatoj 1.50 M. (0.75 Sm.)

Esperanto-Verlag Möller & Borel,
Berlin SW. 68, Lindenstr. 18/19.

LA REVUO.

Internacia monata literatura gazeto en la lingvo

ESPERANTO

Redakta kun la konstanta kunlaborado de
Dro L. L. ZAMENHOF
kaj de eminentaj Esperantistoj de l'tuta mondo.

Eldonata de la 1-a de Septembro 1906 de
la Librejo HACHETTE et Cie
Kaj Korespondantoj.

Jara abono: R. 2,80
Unu numero: 25 Kop.

ĉe Librejo Esperanto, 23, Tverskaja, Moskva.

Суммы меньше одного рубля можно пересылать въ Редацію почтовыми марками или купонами. Больше одного рубля — почтовым переводомъ или чеками Лондонскаго Эсперанто-Чекбанка.

Sumoj malpli ol 1 Sm povas esti sendataj al la Administracio de RIGA STELO per poŝtmarkoj aŭ respondkuponoj. Pli grandaj — per poŝtmandatoj aŭ ĉekoj de Londona Ĉekbanko Esperantista.

KORESPONDA FAKO.

Deziras koresp. per ilustritaj kartoj.

R. Rottmann. Stendal. German. Schönbeckstr. 15. Deziras interŝanĝi poŝtkartojn kun ĉiulandaj esperantistoj.

Gejunula Grupo Esp. & Grupo de Esperanto-Gelernantoj, laboristoj, komizoj, deziras korespondi kun samideanoj. Unuan karton oni adresu al kursestro s-ro B. Breslau. Rejica, gub. Vitebsk.

Per ne ilustritaj kartoj.

H. Leitong. Omsk, Kontoro Fient.

N. Ustjujaninov. Omsk, 2 Podjaĉeskaja № 9.

Apartaj deziroj.

V. E. Ĉeŝiĥin, advokato, Riga, Parkstrato, 2 petas personojn, kiujn interesas la problemo de l' internacia lingvo, rekomendi ĵurnalon, dediĉitan al la demando de lingvo internacia, krom Esperanto.

Paŭlo Borisov, Riga Politeĥnikumo, deziras korespondi kun samideanoj ĉiulandaj pri praktika fiŝkapto & fiŝkulturo.

Тарифъ для объявлений. Tarifo por Anoncoj.

1 рбл. = 1 Sm = 2 Mk.

Плата: за 1 разъ	2 раза	5 разъ	10 разъ
Prezoj p. unuf. enpr.	2-foja	5-foja	10-foja
1 paĝo Sm 25,00	Sm 40.—	Sm 75	Sm 100
1/2 " " 15,00	" 25,—	" 50	" 70
1/4 " " 8,00	" 15.—	" 30	" 50
1/8 " " 4,50	" 8.—	" 20	" 30
1/16 " " 2,50	" 4.—	" 10	" 20
1/32 " " 1,00	" 1,50	" 4	" 10

Sumoj malpli ol 1 Sm estas akceptataj en poŝtmarkoj & respondkuponoj. Pli grandaj — per poŝtmandatoj aŭ ĉekoj de Londona Ĉekbanko Esperantista.

Эспер. - Корреспонденция
Koresponda Fako

1 adres. 1X	presata kostas Sm 0.20	Суммы до
1 " 2X	" " " 0.30	одного ру-
1 " 5X	" " " 0.60	бля можно
1 " 10X	" " " 1.00	выслать
		марками.

1 рубль = 1 Sm. = 2 1/2 fr. = 2 Mk. = 2 šil. = 0,50 dol.

Ĉiu Esperantisto devas regule legi.

ESPERANTO.

Duonmonata internacia gazeto.

Direktoro: H. HODLER.

Tutmonda informilo. :: Ĉiulandaj korespondantoj.
Socia vivo — Komerco — Geografio — Ideoj kaj faktoj — Kongresoj kaj festoj — Aerveturado — Esperantistaj manifestacioj — Diversaj statistikoj — Esperanto-Movado — Arto kaj literaturo — Felietono — Rubrikaj por korespondado, petoj kaj proponoj.

Oficiala organo de Universala Esperanto Asocio (U. E. A.)

„Esperanto“ aperas la 5an kaj 20an de ĉiu monato.

Jara abono: simpla eldono Sm 2,00— luksa eldono (sur pli bona papero) Sm 2,500.

Oni akceptas nur tutjarajn abonojn!

Direkcio: 10 rue de la Bourse 10. Geneve, (Svisujo)
Specimeno senpage laŭ peto!

Estas malfermita por la jaro 1912
abono al la gazeto

„La Ondo de Esperanto“

(laŭ la adreso: Moskvo Rusujo, Tverskaja № 26).

Dum la IV-a jaro de sia regula funkciado „La Ondo“ senpage donos al siaj abonantoj, krom 12 n-roj (16—20 paĝaj) tradukitan de sino M. Ŝidlovskaja & nun kompostatan ĉefverkon de rusa literaturo:

„Princo Serebrjanij“ de A. K. TOLSTOJ.

(352-paĝa, grandformata librejo, kies prezo por la neabonantoj estos afrankite Sm. 1,60).

Literatur. konkursoj kun monpremioj. Portretoj de konataj Esperantistoj. Beletristiko originala k. tradukita. Plena kroniko. Bibliografio. Amuza fako. Korespondo tutmonda (poŝt ilustr.)

La abonpagon (2 rubl = 2,120 Sm.) oni sendu al „Librejo Esperanto“ (26, Tverskaja, Moskvo, Rusujo) aŭ al aliaj Esper. librejoj, poŝtmandate, respondkupone, papermone aŭ per bankĉekoj.

Se vi ne jam abonis
la Gazeton

„RIGA STELO“,

Rapidu tion fari, ĉar uruaj numeroj estas presitaj nur malmultenombre!

Ĉiu nova abonanto ricevas senpage
Oficialan Jarlibron 1911.

Если Вы еще не абонировались
на газету

„ЗВѢЗДА РИГИ“,

поспѣшите это сдѣлать,

такъ какъ первые номера отпечатаны
въ самомъ ограниченномъ количествѣ!
Каждый новый подписчикъ получаетъ
бесплатно Официальный Ежегодникъ
на 1912 г.

Книжный Магазинъ

К. Г. ЗИХМАНЪ

РИГА. ТЕАТРАЛЬНАЯ, 9.

Л. Заменгофъ, Полный Учебникъ съ двумя словарями	25 коп.
Л. Заменгофъ, Основы Международнаго Языка	36 „
Л. Заменгофъ, Полный Словарь Эсперанто-Русскій ..	80 „
Н. Корзлинскій, Русско-Эсперантскій Словарь	175 „
Т. Щавинскій, Полный Курсъ, 2-ое изд.	60 „
Д-ръ А. Фишеръ, Esperanta legolibro Тифлисъ 1910	30 „
А. Сахаровъ, На Пути къ Братству Народовъ	60 „
Л. Andreev. Ben-Tovit	10 „
Leo Belmont. La Radioj de Roentgen ..	10 „
T. Ŝcavinski. Kometo de Haleo	10 „
Д-ръ Коносовъ. Международный Языкъ ..	10 „
Verda Radio. Almanako	30 „
К. М. Стрижевъ. О Международномъ Языкѣ	10 „
La Evangelio. Sankta Mateo	30 „
J. Borel. Lehrbuch der Esperanto-Sprache mit Schlüssel	94 „
P. Christaller. Wörterbuch	260 „
Принимается подписка на журналы: „La Ondo de Esperanto“, „Riga Stelo“, „Germana Esperantisto“ и „La Revuo.“	

Inteligenta junulo

Perfekta esperantisto

serĉas ajnan oficon. Afablajn proponojn oni direktu al la Redakcio de „Riga Stelo“ sub
Espero 555.

Юноши и барышни, преподаватели языка Эсперанто, эсперантисты желающие укрѣпить будущность нашего языка, читайте, абонируйтесь и советуйте абонироваться на журналъ

JUNESO МОЛОДОСТЬ.

Международное Освѣдомленіе молодыхъ эсперантистовъ, 55, rue de Vaugirard, Paris.

Въ годъ: 3½ фр. (140 к.) Отдѣльный номеръ 0,40 фр. (16 коп.).

Juneso ежемѣсячно даетъ своимъ читателямъ!

Пропагандныя статьи во всѣхъ важныхъ языкахъ:

На Эсперанто: полную хронику о молодежи всѣхъ странъ, наилучшія по стилю литературныя статьи. Арена для обсужденія жизни молодежи, открытая каждому абоненту.

Библиографію важнѣйшихъ изданій. Юмористику, Списокъ молодыхъ людей, желающихъ переписываться.

Juneso, единственная эсперантская газета редактируемая эсперантской молодежью всѣхъ странъ и единственная способная дать такой матеріалъ.

Абонируйтесь на Juneso.

Распространяйте Juneso.

Поддерживайте Juneso.

Каждому лицу завербовавшему 5 абонентовъ, Juneso высылается бесплатно за годъ.

